

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

84. Birleşim

31 . 3 . 1965 Çarşamba

İçindekiler

	Sayfa	Sayı
1. — Geçen tutanak özeti	720	
2. — Gelen kâğıtlar	721	
3. — Yoklama	721	
4. — Başkanlık Divanının Genel Kuruluna sunuşları :	721	
1. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzer'in, üretim bölgelerinde satış Toprak Mahsulleri Ofisinin, Karadeniz Bölgesinde Trabzon, Ordu ve Giresun illerinde Fiskobirlik kanaliyle yaptığı satışlarda ortaya çıkan zorlukların giderilerek bu satışların daha istifadeli şekle sokulmasına ve tüketicilerin karşılaştıkları güçlüklerin önlenmesine dair demeci,	721:723	
2. — Sakarya Milletvekili Muslihittin Gürer'in, son yağmurlar dolayısıyla Sarıyar Barajında fazla miktarda su birikmesi yüzünden Sakarya Nehrine fazla su verildiği, bu yüzden Sakarya Ovasındaki köylülerin korku içinde bulunduğu, Bakanlık tarafından gerekli tedbirin alınması hususunda demeci,		723
3. — İstanbul Milletvekili Suphi Baykam'ın, önceki birleşimde gündem dışı söz alan Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun konuşması sırasında kendisi hakkında yaptığı isnadın doğru olmadığına, bu gibi isnatları ispat edilmediği takdirde iftiradan ibaret kalacağına dair demeci.		723:724
4. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Ereğli Demir ve Çelik fabrikaları Türk Anonim Şirketineki yolsuzluk iddialarını incelemek üzere, Anayasanın 88 nci maddesi gereğince kurulması kabul edilen Meclis Araştırma Komisyonuna bir üye seçimi.		724:725
5. — Giresun Milletvekili İ. Ethem Kılıçoğlu'nun, İstanbul Emniyet Teşkilatında (kaçakçılık, hırsızlık, uyuşturucu madde, beyaz kadın ticareti ve bunlarla ilgili konularda) inceleme yapmak üzere, Anayasanın 88 nci maddesi gereğince, bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına dair önergesi. (10/19)		725:754

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu, Afyon Karahisar Milletvekili Halûk Nur Bâki'nin, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 3 . 3 . 1965 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 1936 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporunun kabulü sebebiyle Büyük Meclisin, Anayasaya aykırı karar aldığı ve elindeki yetkiyi suiistimal ederek kendi menfaatini düşündüğü gibi töhmetler altında kaldığı, bunların yersiz olduğu, bu durum karşısında Meclis Başkanının üzerine düşen vazifeyi yerine getirmediği, Meclis'in uğradığı hakaretler sebebiyle parti liderlerinin bir araya gelerek Meclisin feshi yoluna gitmeleri icabettiği, Meclis Başkanının bu konudaki tutumu dolayısıyla bundan sonra kendisinin Başkanlık ettiği oturumda Genel Kurul salonunda bulunmayacağı hususlarındaki gündem dışı demecine Başkan Fuad Sirmen, bu iddiaların gerçek olmadığı, Başkan olarak Meclisin millet nazarındaki itibarını ayakta tutabilmek için ne mümkünse hepsini yaptığı, zamanında yetkili Meclis Grup Başkanlarını, Başkanlık Divanı üyelerini ve parti liderlerini uyardığı, son çıkan kararın idari mahiyette bir karar olması hasebiyle, ilgili yargı organından bir ilâm alınmadıkça tathibinin mecburi olmadığı yolunda cevap verdi.

Adalet Bakanı İrfan Baran, senatör ve milletvekillerinin maaşları konusunda alınan karara karşı bazı hâdliselerin olduğu ve tahkir edici bazı yazıların neşredildiği, bunlar hakkında gerekli kanuni işleme geçildiği, Hükümetin bu gibi hareketlere karşı daima uyanık bulunduğu konularında gündem dışı bir demecinde bulundu.

Vazife ile yurt dışına gidecek olan Millî

Savunma Bakanı Hasan Dincer'in dönüşüne kadar kendisine Devlet Bakanı Mehmet Altınsoy'un vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi okundu, bilgi edinildi.

Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Türk Anonim Şirketindeki yolsuzluk iddialarını incelemek üzere, Anayasanın 88 nci maddesi gereğince kurulması kabul edilen Meclis Araştırma Komisyonuna seçilecek bağımsız üyelik için seçim yapıldıysa da ayırım sonunda bağımsız üyelere hiçbirinin yeterli çoğunluk sağlamadıkları ve gelecek birleşimde seçimin tekrarlanacağı bildirildi.

Giresun Milletvekili İ. Etem Kılıçoğlu'nun, İstanbul Emniyet Teşkilâtında (Kaçakçılık, hırsızlık, uyuşturucu madde, beyaz kadın ticareti ve bunlarla ilgili konularda) inceleme yapmak üzere, Anayasanın 88 nci maddesi gereğince, bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına dair önergesi okundu ve bu konuda karara varılmak üzere meselenin 31 . 3 . 1965 Çarşamba gündemine alınacağı bildirildi.

Siyasi Partiler kanunu tasarılarının, 4 ve 5 nci bölümlerinin birlikte müzakeresi kabul olunarak, üzerinde bir süre görüşüldü.

31 . 3 . 1965 Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere (saat 18,55 te) Birleşime son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Mekki Keskin

Kâtip
Siirt
Süreyya Öner

Kâtip
Kastamonu
Sabri Keskin

SORULAR

Sözlü soru

1. — Bitlis Milletvekili Nafiz Giray'ın, Birinci Beş Yıllık Plânda yapılması öngörülen ve Güney - Doğu Bölgesinde kurulması kararlaştırılmış bulunan Çimento Fabrikasının yerinin tesbit edilip edilmediğine dair sözlü soru öner-

gesi, Sanayi Bakanlığına gönderilmiştir. (6/1063)

Yazılı soru

2. — Bitlis Milletvekili Nafiz Giray'ın, Bitlis ili ve ilçelerinde, 1965 yılı içinde yapılacak ve onarılacak yollara dair yazılı soru önergesi Bayındırlık Bakanlığına gönderilmiştir. (7/700)

2. — GELEN KÂĞITLAR

RAPORLAR

1. — Nüfus plânlaması hakkında kanun tasarisına dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/480; Cumhuriyet Senatosu 1/438) (Gündeme) (S. Sayısı : 338); (Millet Meclisi S. Sayısı : 388 e 1 nci ek; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 530)

2. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, Anayasayı ihlâl su-

gundan Yüksek Adalet Divanınca mahkûm edilenlerin cezalarının kısmen affı hakkındaki 78 sayılı Kanunun 2 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifine dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/771; Cumhuriyet Senatosu 2/152) (Millet Meclisi S. Sayısı : 814 e 1 nci ek, Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 554)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Mekki Keskin

KATIPLER : İsmet Kapısız (Yozgat), Süreyya Öner (Siirt)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır. Otomatik cihazla lütfen işaret buyurun.
(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Yoklama işlemi bitmiştir. Çoğunluğumuz vardır, görüşmelere başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzun'er'in, üretim bölgelerinden hububat satınalıp tüketim bölgelerinde satan Toprak Mahsulleri Ofisinin, Karadeniz Bölgesinde Trabzon, Ordu ve Giresun illerinde Fiskobirlik kanalıyla yaptığı satışlarda ortaya çıkan zorlukların giderilerek bu satışların daha istifadeli şekle sokulmasına ve tüketicilerin karşılaştıkları güçlüklerin önlenmesine dair demeci.

BAŞKAN — Gündem dışı, hububat satışı hakkında Sayın Ali Rıza Uzun'er, kısa olmak üzere, buyurun.

ALİ RIZA UZUNER (Trabzon) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; gündem dışı

hububat tevzii ve satışlarıyla ilgili kısa bir mâruzatım olacaktır. 3460 sayılı Kanun hükümleri çerçevesi içinde malî ve idari özerkliğe sahip, özel hukuk hükümlerine göre, idare olunan TMO Genel Müdürlüğü hububat piyasasını korumak, hububat fiyatlarının normalin altına düşmemesi ve aynı zamanda müstehlik halkı tazyik edecek derecede yükselmesine mâni olmak amacıyla kurulmuş ve halen 440 sayılı Kanunun hükümleri dâhilinde görev yapmaktadır. Ofis, her yıl, Bakanlar Kurulu kararı ile tesbit olunacak fiyatlarla istihsal bölgelerinde buğday satınalıp ve müstehlik bölgelerde bunları satar, Ofise ait hizmetleri rasyonel esaslara göre yapmak ve yaptırmak üzere, Genel Müdürlüğe bağlı bölge, ş-

be, ajanslar ve ekipler mevcuttur. Aynı zamanda bu kuruluşların bulunduğu yerlerde bâzı kooperatiflerin aracılığından, onlarla yaptıkları protokole sadık kalmak suretiyle tatbikat yapılmaktadır.

Mâruzatım, Karadeniz Bölgesinde Trabzon, Ordu ve Giresun illerinde hububat satışları konusunda bir protokolle görevlendirilmiş, Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin tatbikati ile ilgili olarak tahaddüs eden son durum hakkında kısaca izahat vermek şeklinde olacaktır. Bu izahatımla Yüksek Meclisi ve aktüel olan bu konuda bugünlerde bir karara varılması mecburiyeti olan bu önemli konuda Sayın Hükümetimizin dikkatini çekmektedir.

Fiskobirlik mârifetiyle, bölgeye bağlı 120 aded hububat ambarının ihtiyaca cevap vermekten uzak bir dağılım ve düzende olmasına rağmen kooperatife zarar vermekte olduğu bu organizasyondan mütevellit Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin zarar ettiği iddia edilmekte ve binnetice Kooperaif Genel Kurulu ve hattâ ondan sonra Genel Kurulda ele alınan bu konu karara bağlanmış ve artık Tarım - Satış Kooperatifleri Birliğinin bu görevi bu şartlar altında yürütemeyeceği hususu Ticaret Bakanlığına bildirilmiş bulunmaktadır. Fiskobirlik idarecileri son günlerde Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğüne müracaatla zararlarının durdurulmasını teminen tamamen bir görevi karakterinde olan ve ek hizmet şeklinde tecelli eden bu hizmetlerin karşılığı hububat tevzii için yaptıkları bilcümle masraflarının Ofise karşılanmasını, buna karşılık ayrıca halen kiloda almakta oldukları 6,75 kuruşluk komisyon ücretinden sarfinazar edeceklerini iddia etmektedirler. Fiskobirlik satışları iklim şartları dolayısıyla biraz da son zamanlarda bölgede suni gübre kullanılmasının neticesi olarak, hububat satışlarındaki tehavülden ve bilhassa son bir, iki yıl içinde düşmüş olmasından daha çok zarar ettiklerini belirtmektedirler. Yüksek müsaadenizle, bu konuda bir iki rakam da arz etmek isterim.

Meselâ 1962 yılında 22 592 ton buğday satılmış, 1963 yılında 21 158 ton buğday ve 6 000 ton mısır satılmış. Fakat, 1964 yılında ise yalnız, fiyatların yüksek oluşunun da etkisi vardır; diğer bir faktör de mahsulün suni gübre kullanmak suretiyle iyi bir mahsul yılının idrak edilmesinin

neticesi, ancak 6 742 ton satış yapılmıştır ki, 1964 yılında Fiskobirlik büyük zararlara duçar olduğunu bilhesap tetkik etmiş bulunmakta ve bu karşılığı Toprak Mahsulleri Ofisinden talebilmektedir. Yani, ortalama olarak yılda 500 bin lira zarar ettiğini belirtmektedir.

BAŞKAN — Sayın Uzuner, kısa konuşacağınızı söylemişsiniz.

ALİ RIZA UZUNER (Devamla) — 3491 sayılı Kanun gereğince Ticaret Bakanlığına bağlı tüketiciyi hububat darlığına ve yüksek fiyatlara karşı korumakla görevli bulunan T. M. O. Genel Müdürlüğü İktisadi Devlet Teşekkülü olarak 440 sayılı Kanuna göre kârla çalışması iktiza eden bir müessesedir. Şimdi, T. M. O. de der ki, ben 440 sayılı Kanuna göre bunun karşılığını Fiskobirliğe ödiyemem. Bu hizmetin bugünlerde aksama tehlikesi mevcuttur. Çünkü, Fiskobirlik ambarları, 120 ambarı ve bu ambarlarda çalışan bâzı memurları şimdiden tebligat yapmak suretiyle onların da hizmetinin biteceğini bildirmiş bulunmaktadır.

Diğer taraftan topraksızlıktan mütevellit yeterli miktarda tarım üretimi imkânlarından mahrum, yolu olmayan köylünün, şehir ve kasabalardan alacakları hububatı sirtlarında taşımak zorluğu maddi imkânsızlıklar sebebiyle aylık ihtiyaçlarını defaten alamama zorlukları, bâzı depoların kapatılması neticesi uzak mesafelerden bu ihtiyacı karşılamaları vatandaşları maalesef murabahaçıların eline, onların insafsız pençesine itmektedir.

Sayın Ticaret Bakanından bilhassa bu kısa mâruzatımın ışığı altında bir iki mâruzatım olacaktır.

440 sayılı, İktisadi Devlet Teşekkülleriyle müesseseleri ve iştirakleri hakkındaki Kanununun 24 ncü maddesi, bilhassa kamu karakteri arz eden bâzı hizmetlerin karşılığı olarak idareler zarar etse dahi, bu zararın gelecek yılların bütçesine konulmak suretiyle karşılamasının mümkün olacağını âmîr bulunmaktadır. Esasen verilen komisyon, 6,75 kuruşluk bir komisyon ödeniyor, hububat fiyatına bu ekleniyor. Diğer taraftan uzak bölgelerde Karadeniz sahili değil de daha ziyade arkada kalmış bölgelerinde yolun bulunmaması, hayvan sırtında nakliyat bu maliyete inzimam eden ve maalesef köylülerin satınalamıyacağı yüksek seviyeye çıkan bir rakama balığ olmakta,

Eğer, Devlet tarafından T. M. O. ne 24 neu madde gereğince bir imkân sağlanmaz ise Karadenizlinin hali maalesef çok perişan olacaktır.

Sayın Ticaret Bakanından istirhamımı şöyle özetliyebilirim :

Ordu, Giresun il ve ilçelerinde idari taksimata, transport tesis ve imkânlarına uygun olarak faaliyette bulunan ve maalesef kâfi gelmiyen 120 ambarın idari makamlarca daha da istifadeli şekle konularak faaliyetlerini ve rasyonel çalışmalarını sağlamak için gerekli direktiflerini vermeliyimdir.

Ayrıca, satınalma gücü çok zayıf bir bölgede hububat tevzi ve satış işinin yeniden etüdü, hizmeti vatandaşa en iyi şekilde arz edecek bir organizasyonun sağlanmasında da zaruret vardır.

Değerli arkadaşlarım, bu konuyu müteaddit defalar yüksek huzurunuzda getirmek mecburiyetinde kalıyoruz. Bunun bir diğer ifadesi, bu hizmetlerde aksaklıklar olagelmektedir. Bugünkü idare anlayışının, bugünkü Anayasamızın çizdiği istikamette, onun esprisi içinde bu hizmetlerin yeni bir düzene sokulmasında zaruret olduğu inanılmıyım. Teşekkür ederim, saygılarımı sunarım.

2. — *Sakarya Milletvekili Muslihittin Gürer'in, son yağmurlar dolayısıyla Sarıyar Barajında fazla miktarda su birikmesi yüzünden Sakarya Nehrine fazla su verildiği, bu yüzden Sakarya Ovasındaki köylülerin korku içinde bulunduğu, Bakanlık tarafından gerekli tedbirin alınması hususunda demeci.*

BAŞKAN — Sayın Gürer, sizin gündem dışı konuşmanız ne hakkında idi? Sarıyar Barajının taşması dolayısıyla Sakarya vilâyetinin su tehdi di altında kalması hakkında mı?

MUSLİHİTTİN GÜRER (Sakarya) — Evet.

BAŞKAN — Buyurun.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlarım; dakikalarınızı suiistimal etmemek için iki dakika ile mâruzatımı arza çalışacağım.

Muhterem arkadaşlarım, son yağmurlar dolayısıyla Sarıyar Barajının fazla miktarda su birikintisine maruz kalmış olması ve Sarıyar Barajının her saniyede 100 metre mikâp suyu Sakarya Nehrine bırakmış olması neticesinde Sakarya Nehri yatağının bunu kapsıyamıyacak duruma geldiği ve Barajdan Adapazarı Ovasına gelince-

ye kadar suyun saniyede 120 m³ yükseldiği ve dün akşamdan beri Sakarya Ovasında bulunan Adapazarı'nın 40 tane köyünün gecelerini uykusuz geçirdiklerini öğrenmiş bulunuyorum.

Bu hususta değerli enerjik Vekilimizin, hâdisenin önlenmesini ve en yakın zamanda mahallinde tertibatı alarak neticenin alınacağından emin olarak bu durumu Yüksek Meclisinize arz eder, hürmetlerimi sunarım.

3. — *İstanbul Milletvekili Suphi Baykam'ın, önceki birleşimde gündem dışı söz alan Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun konuşması sırasında kendisi hakkında yaptığı isnadın doğru olmadığına, bu gibi isnatları isnat edilmediği takdirde iftiradan ibaret kalacağına dair demeci.*

SUPHİ BAYKAM (İstanbul) — Zaptı sabık hakkında söz rica ediyorum.

BAŞKAN — Ne hakkında Sayın Baykam?

SUPHİ BAYKAM (İstanbul) — Bana aid olmayan bir söz söylendi, tanzih edeceğim efendim.

BAŞKAN — Kısa bir tanzih, öyle mi efendim? Buyurun.

SUPHİ BAYKAM (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, Meclis haysiyetine vâkı teavüzleri cevaplandırmak maksadıyla dün gündem dışı söz alıp kürsüye gelen Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu konuşmasında : «içimizden bir arkadaşımız üç buçuk sene evvel mâsum üç dört tane öğrencinin önüne geçmiştir. Toplanan parayı yol göstermek suretiyle, 1 sayılı Kanununun kabulü sırasında konuşan bir milletvekili arkadaşımıza göndertmiştir. Ben bu davranışı ahlâksızlık kabul ediyorum» demiş ve bunu takiben benim «kendisini temsil etmemden utanç duyduğunu» ifade etmiştir.

Yetişme tarzım ve siyasi ahlâk anlayışım, siyasi durumu ve davranışı bilinen bu milletvekiline aynı üslûp içinde mukabele etmeme mânidir. Ancak, millet kürsüsünde söylenen bu iftiraların ve yalan beyanların zabıtlara ve tarihe yanlış intikâlini önlemek için söz aldım.

Bu asılsız iddiayı üç buçuk sene önce yine bu kürsüden çürütmüş ve (5 . 1 . 1962 tarihli 29 neu Birleşim sayfa 501 - 503, ayrıca yine 29 neu Birleşimde sayfa 507 - 508 ile 8.1.1962 tarih ve 30 neu Birleşim 587 - 589 sayfa numaralı zabıtlarda) yaptığım üç konuşma ile, bugün

de muhafaza ettiğim senatör ve milletvekilleri için istenen ödenek farkı hakkındaki kanaatimi savunmuş ve hakkımda yapılan iftiraları cevaplandırmıştım.

Zamanınızı almamak için bu zabıtları şimdi tekrar okumak istemiyorum. O zaman ileri sürülen bu hâdisede adı geçen gazeteci arkadaşlarımızdan Nurettin Tekindor ve Mete Akyol ile öğrenciler müsterek bir deklarasyon nesretmişler, Meclis Başkanına ve gruplar başkanlıklarına göndererek hakkımda yapılan bu isnadı reddetmişler ve bu iddianın iftiradan ibaret olduğunu açıklamışlardı.

Bu açıklamaları Yüksek Meclise sunmuşum.

Üç buçuk sene önce Millet Meclisinde yaptığım konuşmanın sonunda da «hâdiseyi benim yaptığımı iddia eden haysiyetli insan gelir burada iddiasını ispat eder, bildiklerini söyler» demiştim. Fakat, hiç kimse, hayali iftiraların ötesinde, her hangi bir delil ileriye sürememiştir.

Şimdi, yine tekrar ediyorum : Bu mevzu ile ilgili kim ne biliyorsa, herkese bugün de ispat hakkı tanıyorum. Bildiklerini bu kürsüden açıklamaya davet ediyorum.

Meclis haysiyetini korumak iddiasında bulunanlar, iftira olduğu gün ışığına çıkmış bir konuyu ele alarak, bir Meclis üyesinin haysiyetine tecavüz edemezler.

Muhterem arkadaşlar,

İftira edilecek, isnadın iftira olduğu ispat edilecek, fakat buna rağmen, bize bilinmeyen gayesine ulaşmak için, bu Meclisin bir üyesi kalıp bu iftirayı tekrar edecek ve haksız dâvasına bu yoldan mesnet arıyacak. Bu olmaz, haysiyetlere biraz saygılı olmak lâzımdır. Bu arkadaşın davranışı hakkındaki hükmü, Yüksek Heyetinize ve kamu oyuna bırakıyorum. Ancak, şunu söyleyeyim ki, iddialarını ispat etmeyenler bir müfterinin lâıyk olduğu bütün sıfatlara sahibolarak yaşamaya mahkûm kalacaklardır. Hürmetlerimle.

TURHAN BİLGİN (Erzurum) — Efendim, bahsettiği tarihte aramızda münakâşa geçmiştir, bu husus aramızda geçmiştir. «İspat edemezse...» dediler. Müsaade ederseniz, o tarihli zabıtlardan bahsederek kısa bir mâruzatta bulunacağım.

BAŞKAN — Lüzum yok Sayın Bilgin.

TURHAN BİLGİN (Erzurum) — Var efendim. (Soldan var, var sesleri)

BAŞKAN — Polemiğe meydan vermiyelim, onu açacak olursak uzar.

Gündeme geçiyoruz :

Gündemin birinci maddesi... (Soldan ve sağdan gürültüler, sataşma oldu sesleri)

Arkadaşlar, zapta geçmiştir, Turhan Bey arkadaşımız da, bunu ispata hazır olduğunu söylüyorlar. (Gürültüler) Matbuatta ispat edin. (Soldan ve sağdan gürültüler)

4. — *Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Ereğli Demir ve Çelik fabrikaları Türk Anonim Şirketindeki yolsuzluk iddialarını incelemek üzere, Anayasanın 88 nci maddesi gereğince kurulması kabul edilen Meclis Araştırma Komisyonuna bir üye seçimi.*

BAŞKAN — Birinci madde... (Soldan sataşma var, sesleri) Kimseye sataşma yok efendim, ne sataşması?

Buyurun Sayın Fethi Çelikbaş. Seçimlerden evvel tümü üzerinde bir konuşma yapmak istiyorlar.

Efendim, Sayın Baykama zaptı sabık hakkında söz verdik. Sonra bilâhara onun ispat imkânının yollarını ararsınız.

Buyurun Sayın Çelikbaş.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Anonim şirketi hakkındaki Meclis araştırmasına ait kararı ayın 19 unda verdik ve bu kararın neticesinde parti grupları adaylarına bildirdiler, grupların gösterdiği adaylar seçildi. Fakat, o tarihten bu yana, bağımsız arkadaşlardan seçmek istediğimiz adayı reylerimizle bir türlü tesbit edemiyoruz. Bu böyle devam ederse, bir netice alınacağına benzememektedir. Bu itibarla, ben Meclis Başkanlığımdan rica ediyorum, müstakil arkadaşlarımızı bir gün davet etsinler, aralarında bir aday tesbit etsinler, bu müstakil arkadaşlarımızın seçtiği adaylardan en çok rey alan kimse ona ittiba edip oy kullanalım. Aksi takdirde, Meclis araştırması için kurmak kararı verdiğimiz heyet bir türlü teşekkül edemeyecek, Muhterem Heyetiniz de, bu müessesede de mütemadiyen bir tahkikatın yükü altında devam edip gidecektir. Meclis Başkanlığından ricam önümüzdeki toplantıda, bugün ne-

tice alamazsak, bir adayın müstakiller tarafından seçilip huzurumuza getirilmesi keyfiyettir. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Kâğıtları dağıttık, üç aday arkadaşımız vardır. Son seçim neticesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Türk Anonim Şirketi'ndeki yolsuzluk iddialarını incelemek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince kurulması kabul edilen Meclis Araştırma Komisyonu üye seçimine 96 üye katılmış ve neticede aşağıda isimleri yazılı üyeler hizasında gösterilen oyları almışlardır. Arz olunur.

Ordu	Tekirdağ
Ata Bodur	Turhan Kut
Bursa	
Ziya Uğur	
Nihat Berkkan	43
Fuat Ümit	28
Sait Mutlu	19

BAŞKAN — Arkadaşlar, son seçimlerin neticesini arz ettim. Üç arkadaştan birine yine oylarımızı kullanınız. 226 oyu dolduramadığı için tekrarlıyoruz. Buna göre bir anlaşma yapıp bir an evvel şu seçim yapılırsa iyi olur. Kâğıtlar dağıtılmıştır. Tasnif Komisyonu için seçim yapıyoruz.

Halit Rıza Ünal (Yok),
Yahya Dermancı (Burada),
Halil Özmen (Yok),
Muhiddin Güven (Burada),

Kemal Ataman (Burada).

MUHİDDİN GÜVEN (İstanbul) — Sayın Başkanım benim komisyonum var.

BAŞKAN — Muhiddin Güven arkadaşımızın komisyonu varmış. Başka bir arkadaşı seçelim.

Hasan Fehmi Boztepe (Burada).

Efendim, Tasnif Komisyonu, sayın arkadaşlarımız, Yahya Dermancı, Kemal Ataman, Hasan Fehmi Boztepe.

Çanakkale'den başlıyoruz. Yazdığımız kâğıtları lütfen sepetlere atınız arkadaşlar.

(Çanakkale milletvekillerinden itibaren oylar toplandı.)

BAŞKAN — Oylarını kullanmayan arkadaşlarımız, lütfen oylarını kullansınlar.

Efendim, gündemin ikinci maddesine geçeceğim.

5. Giresun Milletvekili İ. Etem Kılıçoğlu'nun, İstanbul Emniyet Teşkilâtında (kaçakçılık, hırsızlık, uyuşturucu madde, beyaz kadın ticareti ve bunlarla ilgili konularda) inceleme yapmak üzere, Anayasanın 88 nci maddesi gereğince, bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına dair önergesi (10/19)

BAŞKAN — Önergeyi dün okutmuştum, bir birleşim sonra müzakeresini yapacağımızı dün arz etmiştim, Yüksek Heyetinize. Şimdi bu mevzu etrafında görüşmeye başlıyoruz. Takrir sahibi konuşmak istiyorlar mı?

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kılıçoğlu.

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; Anayasanın 88 nci maddesi gereğince İstanbul Polis Teşkilâtı hakkında bir Araştırma Komisyonu kurulması için Meclis Başkanına bir önerge vermiş idim. Bu önerge için Yüksek Meclisin itilâna sunuldu. Fakat, meseleyi dağıtmamak, Anayasanın ruh ve lâfzına uygun kalmak kararında olduğum için, bu önerge için birkaç cümlesini tekrar okumak ihtiyacını hissediyorum.

Bir günlük gazetede İstanbul Polis Teşkilâtı içerisinde bâzı huzursuzlukların olduğu ve bu huzursuzlukların ilgililer tarafından tetkik edildiği, fakat hazırlanan raporlara uyularak gereğine tevessül edilmediği ifade edilmekte ve bâzı vesâik de umumi efkâra arz edilmekte idi. Vesikaların tetkikine geçmezden önce, yazı serisi dolayısıyla umumi efkâra, polis hakkında, umumi efkârın ilgisini çekerek hattâ bâzı polis âmir ve memurlarının halk nazarında itibarını zedeliyecek ifadeler de kullanılmaktadır. O kadar ileri gitmektedir ki, bu yazılarda İstanbul Emniyet Teşkilâtında çalışan ilgililerden bâzıların batakhanelerden, umumhanelerden, kumarhanelerden haraç aldıkları, uyuşturucu madde kaçakçılığında hem satış manosu, hem de ihbar ikramiyesi alıp bölüştükleri; bugün Türkiye'de fuhuş ve kadın ticareti dünyanın başka memleketlerinde eşine raslanmayan anlaşmalar sayesinde arttığı, yurt dışı edilme ihtimali olan cenebilerden alınan rüşvetlerle bir mahallelik

apartman yaptırmanın mümkün olduğu; bugün Türkiye'de haraç alma vecibe haline geldiği ve polisin hürsüzlüklere ortaklık ettiği «Türkiye'de polise emniyet ile, kedîye eîğîr emanet etme arasında fark kalmadığı» gibi çok ağır, hakikaten Türkiye'de şimdiye kadar hiçbir müessesenin bâzı fertlerine de olsa, bâzı ilgililerine de olsa bu kadar ağır ithamlar yapıldığını görmedim diyebilirim. Ortaya atılan bu iddiaların ne derece doğru olduğunu, emniyetin gördüğü hizmetlerin hususiyetleri dolayısıyla dışardan bir adam sıfatıyla bilmenin elbette imkânsızlığını takdir buyurunuz. Yalnız, yazı serisi bu kadarla da iktifa etmiyerek, aynı şü cümleyi muhtevi bulunmaktadır.

«Bu yazı serisinde bir siyasi iktidar sorumluları ile bâzı polis şefleri sanık olarak huzurunuzda çıkarılacaktır.»

Muhterem arkadaşlarım; bu cümleyi de izah etmeye lüzum görmüyorum. O kadar ileri gidiyor ki; «bâzı polis şef ve âmirleri şü, şü mevzuda gayrikanuni tasarruflarda bulunmakta, vatandaşın haraç almakta, rüşvet almakta, şü, şü yerleri de işletmektedir;» gibi ağır ithamlardan sonra, iktidarla da, yani hâdiselerin cereyan ettiği sırada İşleri Baakını olan muhterem zevatı da ihtiva eden ağır bir neticeye ulaştırmaktadır. İşte bendeniz, bu iddiaların matbuat vasıtasıyla umumi efkâra arz edilmiş olması ve ilgili bâzı vatandaşların bu mevzuu doğru imiş gibi kabul ederek belkide aslında hilâfı hakikat olan iddiaları vâritmiş gibi kabul ederek, emniyet mensuplarından birisine bile olsa bu gözle bakmış olması, polisin emniyet teşkilâtının vatandaş nezdindeki itibarını hemen hemen hiçe indirmektedir. Böyle bir durumda, takdir buyurulur ki, polisin huzur içinde vazife görmesi mümkün olmadığı gibi, âmir ve memur durumunda olanların da vazifelerini hakkiyle yapması mümkün olamayacaktır.

İşte bendenizi bu takririmle hakikatlerin meydana çıkarılmasını temin gayesini gütmekteyim. Elimde bulunan ve halen kıymetini kaybetmediğini zannettiğim bâzı vesâiki da okumak suretiyle sizlerin vereceği karara intizar edeceğim. Yalnız polis mensuplarından bâzılarının isimlerini ki, hiçbir şahısla alâkam olmasına rağmen, mümkün merteye hiçbir arka-

daşımızın ismini burada ifade etmemeye gayret edeceğim. Fakat buldukları mevki icabı, eğer bâzı sayın emniyet mensuplarının isimlerini burada bildirmek mecburiyetinde kalırsam şimdiden özür dilerim.

Muhterem arkadaşlarım, her şeyden önce insanın aklına şöyle bir sual gelebilir. Normal yollardan mevzuata uygun olarak bu teşkilâtı teftiş ve murakabe etmek mümkün değil midir? Acaba, böyle bir yola tevessül olundu da şu veya bu sebepten dolayı bir netice alınmadığı için bir Meclis araştırması lüzumuna nereden kaani oldunuz diye sorulabilir. Bu bir haklı sorudur. Benim tesbit edebildiğime göre, Mülkiye müfettişleri 1964 yılı içinde 24 il ve 201 ilçeyi teftiş etmişlerdir. Bu ilçeler arasında polis teşkilâtı bulunan ilçelerimizin sayısını bilmiyorum. Ama; tahmin ediyorum ki, Türkiye'de 268 ilçede polis teşkilâtı olduğuna göre 201 ilçe teftiş edilmiş bulunduğu için Mülkiye müfettişlerince yapılan teftişlerde bu ilçelerimizde bulunan polis teşkilâtı da teftiş ve murakabeye tabi tutulmuş demektir. Yalnız, muhterem arkadaşlarım; İstanbul Polis Teşkilâtı icrisinde önergeme konu olan husus daha ziyade hiyerarşik murakabe mevkiinde olanların birbirleriyle irtibatı olması bakımından bu murakabeyi tarafsız ve mevzuatın istediği nitelikte bir evsafa yapamayacağı hissinin uyandırmaktadır. Hal böyle olunca; gerek mülkiye müfettişleri gerek hiyerarşik murakabe, bunun yanında da bir polis müfettişleri marifetiyle yapılan teftiş ve murakabenin de, aynı meslekten olmaları veya birbirlerinin yakın arkadaşlığı veya dostluğu olmaları hasebiyle belki de arzu edilen şekilde bir neticeye ulaşılmaması düşünülebilir. Bunu ifade ederken, mutlaka böyle olmuştur da demiyorum. Yalnız, ehemmiyetli görüldüğü bir noktayı şöylece ifade etmek istiyorum. Muhterem arkadaşlarım, mevzu bahis gazetede ileri sürülen hususlardan ve neşredilen vesikalardan da anlaşılacağı üzere ki, bâzılarını biraz sonra okuyacağım, teftiş ve murakabe ilgililer tarafından yapıldıktan sonra salâhiyetli makamlara verilmiş olmasına rağmen raporlarda ileri sürülen hususlara uygun hareket edilmediği ve gereğine tevessül olunmadığı da ifade edilmektedir. Hal böyle olunca, artık kendi bünyesi içinde teşkilâtın vatandaşın haklı veya haksız varmış

olduğu bir kanaati değiştirecek istikamette neticelenebileceğini de düşünmek kolay kolay mümkün olamamaktadır. Elbette, gönül arzu eder ki, 12 642 veya 12 622 civarından olacak polis mevcudumuz, bu kadar insan arsında, her toplulukta olduğu gibi, belki vazifesini suiistimal eden, belki nâhil olmaları hesabıyla verilen vazifeleri haklı olarak yapmayan, veya hususiyetleri icabı halkın nazarında itimadı kaybetmiş kişiler bulunabilir. Bunlar kimlerdir? Sayıları ne kadardır? İşte bütün mesele, bu tereddüdü izale etmek ve hakikaten bir suiistimal varsa, bir rüşvet alma hâdisesi varsa, bir haraç alma sâdisesi varsa, bu temiz müessesenin içinden bunları ayıklamak suretiyle teşkilâtı bu zamana kadar olduğu gibi halk nazarında itibarlı seviyeye ulaştırmaktır. Asıl maksat ve gayemiz budur.

Şimdi muhterem arkadaşlarım, bu vesikalardan bâzılarını okuyorum. Bir emniyet müdürü, Emniyet Genel Müdürü tarafından özel olarak İstanbul teşkilâtını teftişe memur ediliyor; 6 . 9 . 1964 tarihli. Bu teftiş neticesinde Emniyet Genel Müdürlüğüne bir rapor verilmiştir. Bu rapordan bâzi cümleler okuyorum.

«Şahsi menfaatlerini temin zımında faaliyet gösterdikleri sahalar kulüp hüviyeti altında büyük kumar oynatan yerler, esrar ve eroin kaçakçılığı, beyaz kadın ticareti ve fuhuş yuvalarıdır.» Hemen raporun başında da; «İstanbul Polis Teşkilâtının huzur ve asayışı teminden uzak ve halkın güvenini kaybetmesinin sebebi, teşkilâttaki şeflerin yalnız şahsi menfaatlerini temin için faaliyet göstermeleridir.» deniyor, ve devamla, «İstanbul'daki kumarhaneler âdeta bir elden idare edilmekte olup» diyor, devam ediyor. «Bu kumarhaneleri tek elden idare eden kimselerin isimleri zikredilmek suretiyle, polis teşkilâtı içerisinde şef, âmir veya memur durumunda olan kimselerle hangilerinin irtibatı varsa, onların da isimleri sarih olarak zikredilmektedir. Yine devam ederek, «fuhuş yuvalarında,» diyor ve bununla ilgili memurların isimleri zikredilmektedir. Devam ederek, «genelevin yerinin değiştirilmesi mevzuunda yapılan çalışmalar sırasında, yine isimleri zikredilen bâzi kimseler tarafından her genelevden 10 ar bin lira toplanmak üzere, 500 bin lira para alındığı» ifade ediliyor. Ve bu paranın isimleri zikredilmiş gayrimesul şahıslar tara-

fından emniyet mensuplarına intikal ettirildiği ifade edilmektedir.

Ayrıca, kaçakçılık mevzuunda da yine eski bir emniyet mensubu marifeti ile halen Emniyet teşkilâtında çalışan kimselerin irtibatı kurulmakta, isim ve mahal zikredilmektedir. 12.9.1963 tarihli 2 nci bir raporda ise daha sarih malûmat verilmekte, teferruata inilmekte, bu defa emniyet mensuplarından bâzi şahısların isimleri muayyen hadiseler içerisinde okunduğu zaman insanın inanmaması için hiç bir sebep kalmıyacak şekilde rapor tamamlanmaktadır. Bu arada, zamanın İstanbul Emniyet Müdürü bilâhara belediye reisi olmuş bir zatın isminden Emniyet Genel Müdürünün isminden halen İstanbul Emniyet Müdürü olan bir zatın isminden sık sık bahsedilmektedir.

Muhterem arkadaşlarım, bu isimleri biraz evvel de ifade ettiğim şekilde, şahısların ismini yüce kürsüden ifade etmemek için zikretmiyeceğim. Yalnız, merak eden arkadaşlara raporun bir suretini vermek suretiyle bir kanaat edinmelerine yardımcı olabileceğimi zannediyorum.

Şimdi muhterem arkadaşlarım, acaba burada ileri sürülen hususlar doğru mudur, ne derece doğrudur, zaten bütün meselenin düğüm noktası buradadır. Hakikaten böyle bir şeye inanalım mı, inanmalıyım mı? Şimdi ayrıca emniyet teşkilâtına ait me'zuattan da bâzi maddeler okumak suretiyle, bir resmî makama vazifeli ve yetkili bir şahsın verdiği rapor karşısında ne gibi muameleler yapılması lâzımgeldiği hususunu da ayrıca izah etmeye çalışacağım.

Şimdi burada, bu ikinci raporda çok önemli başka mevzulara da temas edilmektedir. Meselâ kıymetli mücevherat hakkında zuhur eden hâdise Hırsızlık Masasına geldiği zaman, emniyet âmiri falanca, bir memurun da ismi zikredilmek suretiyle bir nüsha zabıt tanzim edildiğini, bunu Adliyeye verilmek suretiyle yakalanan mücevheratın bir kısmının bu zabıt dışında bırakılmak suretiyle, zabıttaki isimleri yazılı bâzi eşhas marifetiyle sattırıldığını ifade etmektedirler. Tabii bunu bizim yakından izleyip takibetmemiz de mümkün değil. Fakat, raporun sonunda deniyor ki; «Hâdiselerin küçük memurların eseri gibi gösterilmeleri, daima arkada bulunanların gizlenmesine imkân vermektedir. Haddizatında

bu kadar şümüllü hareket ve fiillerin onlar tarafından başarılamıyacağı tabiidir.» demek isteniyor ki, bu kadar şümüllü işleri küçük memurların üzerine atmakla işin içinden çıkmak mümkün değildir. «Bu zavallıların, ötekilerin gizlenmesine, onlara paravanalık vazifesi yapmaktan başka bir günahları, suçları yoktur.» denilmektedir.

Şimdi muhterem arkadaşlarım, bu raporlar Emniyet Genel Müdürü Beyefendiye arz edildiği halde, zamanında gereğine tevessül olunmadığı için, ilgili zat tutmuş, zamanın İçişleri Bakanı olan muhterem arkadaşımıza bu raporlardan bahsile mektuplar yazmışlardır. Bu mektupların birisinde raporun hangi maksatla hazırlandığı, muhtevasının doğru olduğu hususundaki kanaatleri de tekrar edilmekte, raporda ifade edilmeyen bâzı hâdiseler de zikredilmek suretiyle, gerçeğin bir an evvel yapılması talep olunmaktadır. Hattâ burada, biraz sonra başka bir vesile ile temas edeceğim, İnterpol Teşkilâtının Türkiye'deki bir mümessilinin isminden de bahsedilmektedir. Bakana yazılan mektuptan ifade ediyorum. Bunun da bâzı polis şefleriyle teşriki mesâi ederek, bâzı zavallı vatandaşları, esrar, eroin, baz morfin imal ediyormuş, ticaretini yapıyormuş gibi yakalattıklarını ve böylece ikramiye alma yoluna gittikleri de sarîh olarak ifade edilmektedir. Şimdi, buna temas edişimin sebebi iki noktada oluyor. Bu meseleyi, baz morfini yakalaması hâdisesi İnterpol Teşkilâtının Türkiye'deki mümessilinin durumunun ve bu hâdisenin ne dereceye kadar doğru olduğu Bütçe Komisyonunda İçişleri Bakanlığı Bütçesi konuşulurken bir arkadaşımız tarafından ileri sürüldü. Hem arkadaşımızın konuşmasını, hem de zamanın İçişleri Bakanının buna verdiği cevabı, fakat mesele bir tartışma konusu olunca verilen cevaplardaki değişikliği, böylece zamanın İçişleri Bakanının bile bu işte ilgililer tarafından yanlış veya noksan malûmat verilmek suretiyle yanıtlanmış olabileceğini dahi iddia edebilecek duruma geleceğimi tahmin ediyorum.

Muhterem arkadaşlarım, bu vesikaları bu şekilde dile getirdikten sonra, acaba denilecek, bu raporu veren kimdi? Bilâhara meslekten ihraç edildiği için bir kırgınlık dolayısıyla mi bu raporu verdi? Hayır arkadaşlarım, tabii vazifeden ihraç edildikten sonra bu raporları vermesi

mümkün değil. Ama vazifeden atıldıktan sonra, bunları ifşa etmiş olması veya hiç alâkası olmayan kimselere vermiş olması, bu benim konunun dışındadır.

Şimdi, Emniyet Teşkilâtında kaçakçılık, mücevherat hırsızlığı, rüşvet, haraç mevzularında acaba sadece bir gazetede vazifesinden ihraç edilmiş, atılmış bir memurun vaktiyle verdiği bir raporu mu esas olarak aldık? Yani, bir yönüyle mi meseleyi ta Meclis araştırması yapılabilecek seviyeye getirmek istedik? Hayır arkadaşlarım. Benim, bu meseleyi ele alışımın bir başka yönü de üç sebepten ileri gelmektedir :

1. Bu raporun efkârı umumiyeye arz edilmiş olması : Okumuyorum. Hakikaten bunu okuduktan sonra insanın, Türkiye'de acaba her hangi bir şekilde vazifesini kötüye kullanmış bir memur hakkında vazife yapacak bir makam yok mudur, diyeceği geliyor.

Şimdi, ikinci husus şu : Bütçe Karma Komisyonunda muhtelif partilere mensup arkadaşlarımız, Sayın İçişleri Bakanına bâzı sualler teveih ettiler. Bendeniz zabıtları tetkik etmek suretiyle bu mesele ile ilgili muhtelif partilerden arkadaşlarımızın Bütçe Komisyonunda Sayın Bakana sordukları suallerden bâzılarını burada tekrar etmek istiyorum.

«23 . 12 . 1964 sayfa 72 Şadi Binay (Bilecik Milletvekili) — Bir baz morfin meselesi vardır. Yurdumuzda her yıl 20 - 25 aded esrar, eroin ve baz morfin yapan imalâthaneler polis tarafından basılmaktadır. Bu imalâthanelerin ne kadar olduğu da malûm değildir. Baz morfin yakalayıcılarına merkezi Amerika'da Newyork'ta bulunan İnterpol Teşkilâtı büyük ikramiyeler vermektedir. Türkiye ise, bizim polis teşkilâtında baz morfin tutulmadığı halde, bâzı ahvalde bu hüküm tatbik edilmekte, yanlış olarak Amerika'daki teşkilâta haber verilerek ikramiye alınmak yoluna gidilmektedir. Bunu bir yerden duydum. Emniyet mensuplarımızdan birisine büyük bir yekûn tutan para, (sana bu ikramiye olarak verilmiştir) diye verilmek isteniyor. Adam tabii şaşırıyor, tahkik ediyor. Bunun İnterpol tarafından bir iki sene evvel kendisinin baz morfin işleyicilerini yakaladığı zanniyle İnterpol tarafından gönderildiğini anlıyor ve hakikatte bu memurun böyle bir durum ile katıyen alâkası olmamıştır. Dü-

rüst bir insan olarak reddediyor. Anlatmak istediğim durum hazindir.»

Böylece devam ediyor;

Gazete sütunlarındaki resimlere bakıyoruz. Diyor ki, 300 000 veya 500 000 liralık baz morfin imalâthanesi basıldı. Yakalananlara bakıyorum; üstleri başları dökülüyor. Baz morfin elde etmek için ufak bir tesis lâzım. Bu tesis için bunların paraları yok. Fakat, bakıyorsunuz, yine de her türlü imkân bulabiliyorlar.

Şadi Binay arkadaşımız yine devam ediyor. «Polis cinayeti önler, bâzı yolsuzlukları önler, mâni olur, bâzı tedbirler alır. Bunun dışında polisin bizzat bu suçları işlediği vâkıdır. Adana'da konsimatris kapatır, İskenderun'daki konsimatrisin altında polisin arabası gezer. Haraca bağlamış. Bunların tedbirleri alınıyor, ama, hâdiseler su yüzüne çıktıktan sonra. Bir aysberk gibi dörtte üçü suyun altında. Tetkik edilemeyenlerin derecesini bilemiyoruz.

Yine, aynı oturumda, Komisyonda Sayın Kemal Sarıbrahimoğlu, sayfa 87 de «Cenup vilâyetlerinde bilhassa yaygın halde kaçakçılığın mevcudolduğu ve hattâ bâzı bölgelerde kaçakçılığın tek, geçim vasıtası olduğu bir vâkıdır.» diyor.

Sayın İlyas Seçkin, sayfa 118 de, «şimdi arkadaşlar, memleketin asayişsiz olduğu bir hakikattir. Bunun mesuliyetini sadece Bakana yüklemek doğru değildir» diye devam ediyor.

Sayın Şadi Pehlivanoglu da diyor ki, «İstanbul'a vapurla gelen bir turist Tophane'de tabancalı bıçaklı hamallar teşkilâtı tarafından soyulmaktadır. Zabita senelerden beri bu hâdiselere karşı ilgisiz durumdadır. Bunun sebebi hikmetini anlamıyorum. Senelerden beri bu böyle devam etmektedir. Kıbrıs'tan gelip giden Lârnaka Kadınlar Kolu Başkanı muhterem bir arkadaş ağhıyarak anlattı. Bavulunu gemiye 150 liraya çıkarmışlar. Gazeteciler bunlar hakkında yazı yazamıyorlar, korkuyorlar. Zabita ise bunlara karşı büyük bir lâkaydi ve müsamaha içindedir. Elbette ki, çok şeyler beklediğimiz sayın ve dinamik İçişleri Bakanı bunu izah edeceklerdir.» diye devam ediyor.

Sayın Şükrü Kösereisoglu, sayfa 212 de «İdari ve Emniyet Teşkilâtında vazife alanlardan şikâyetlerini Sayın Hıfzı Oğuz Bekata'ya

ilettiğini ifade ederek, Muhterem Hıfzı Oğuz Bekata Bey maalesef kıymet vermedi. Fakat, Sayın Vekilimizin kıymet vereceğini zannediyorum» diyerek 1956 - 1957 senelerinde oldukça zenginleşmiş bir zatın ki, bu zat ifadelerinden aynen okuyorum. (Van'da Emniyet Müdürlüğü yapmış, oraya vali olarak gelmiş.) diyor.

Sayın İsmet Sezgin, sayfa 213 de «Efendim, hafızam yanıltmıyorsa, Sayın Emniyet Genel Müdürü Ahmet Demir'in İstanbul'daki bir basın toplantısında gazeteciler Sayın Demir'le görüşürken, İstanbul Emniyet Müdürü Beyefendi, Tapu Dairesinde rüşvet alındığını söyledi.

Bunu gazetelerde okuduk. Bendeniz şahsan Emniyet Genel Müdürümüzün bu beyanı cidden, ifademi mazur görsünler, rica ediyorum, hafiflik gibi geliyor, bana. Toplantıda,» dairelerden rüşvet alınıyor diye söylemesi ve hele bildiği sözler varsa bunu adli makamlara bildirmesi lâzımgelir.

Biraz sonra bunların neden alâkalılar tarafından adli makamlara intikal ettirilmediğini, vazife ihmalinin nerelerden geldiğini de ayrıca izah etmeye çalışacağım.

Şimdi, muhterem arkadaşlarım; 24.12.1964 yine Komisyon toplantısında Sayın İçişleri Bakanı Orhan Öztrak, sayfa 19, ileri sürülen mütalâalara cevap veriyor. Benim zabıtlardan çıkardığım hususlar sadece bu konu ile ilgili olan kısımlardır. Her hangi bir şekilde cümlenin mânasını değiştirebilmek için bir tarafını atlayıp, yanlış bir mâna vermekten sureti katiyede kaçınılmıştır.

Sayın Mehmet Ali Demir arkadaşımız; «Emniyet, kadrosuzluk yüzünden hizmetlerini lâyık derecede görememektedir.» demektedir. «Hattâ içlerinden rüşvet alanlar vardır» diye buyurdular.

Arkadaşımızın sözünü tekrar ettikten sonra cevap veriyor. Cevabı, «Bunları büyük bir dikkat içerisinde yalnız bugün değil, vazifeye başladığım günden itibaren takibetmekteyim. Zannederim, aldığım tedbirler netice verecektir» Yani, alınan rüşvet iddiasını bir bakıma da vârit görerek gerekli tedbirleri alıyorum. Bu aldığım tedbirler de bir netice verecektir; denilmektedir.

Sahife 42 de Şadi Binay'dan bahsile «değerli arkadaşım huzur içinde olsunlar, Interpol

yalnız kendi adamlarına ikramiye verir» diye devam ediyor.

«Bugüne kadar bir kuruş dahi almamışlardır; hiç bir memura Amerika'dan bir ikramiye gelmemiştir» buraya muhterem arkadaşlarımızın dikkatlerini rica ediyorum. Diyor ki, cümleyi tekrar ediyorum. «Enterpol, yalnız kendi adamlarına ikramiye verir. Bugüne kadar bir kuruş dahi almamışlardır; hiç bir memura Amerika'dan bir ikramiye gelmemiştir.» Bunda bir yanlışlık olacaktır.

Sahife 62 de Sayın Sami Küçük arkadaşımıza cevap verirken, diyor ki, «Türkiye'de 41 kaçakçılık vakası olmuş. Bunlardan malî polis teşkilâtı kanalı ile 67 188 dolâr, 1 429 313 Fransız Frankı, 423 434 Deutsch Mark ve saire ele geçmiştir» diyor.

64 neü sahifede Sayın Orhan Eyüboğlu'na cevap veriyor. Bu arkadaş da meslekte yıllarını geçirmiş, bu işi çok iyi bildiğine inandığım bir arkadaşımızın ifadeleridir. Sonunda da bakınız neler söylemektedir. Eyüboğlu'na cevap lütfederken diyorlar ki, «yine arkadaşımız üst kademelerin emniyet vukuat raporları tam olarak verilmemektedir.» diyor ki, Sayın Eyüboğlu «Üst makamlar teşkilâta emir veriyor, vukuatı tamam vermiyorlar; noksan gösteriyorlar.» diyor «Bu hususta ne düşünüyorlar, dediler. Bu memlekette açık rejim, açık rejimin en büyük faydası hâdiseleri açık olarak ortaya koymaktır. Bunlara katıyen meydan vermiyeceğim ve bu gibiler tarafından bizzat meydana çıkarılacaktır. Ayrıca bu husus üzerinde duracağım.»

Şimdi, muhterem arkadaşlarımız; Orhan Eyüboğlu beyin yine Karma Bütçe Komisyonu zabıtlarınının 161 neü sahifesindeki konuşmalarından bir kısmını naklediyorum.

«Şimdi bir Federal zabıta mevzuu vardır. Bunun ele alınması lâzımdır. Büyük hırsızlıklar, büyük kaçaklıklar olmaktadır. Bunlar için mütehassıs eleman var mıdır? Yoktur. En mütehassıs elemanlar İstanbul'dadır. Bunların verdikleri verim nedir? Bu mütehassıs elemanların da zaten bilgileri mahduttur.» Diye devam etmekte, «demin Sami Küçük arkadaşım çok vukufla temas ettiler. Hakikaten bunlar malî mevzularda verimli vazifeler görüyorlar. Ama,

bunların yalnız mâli mevzularda inhisar ettirilmemesi gerekmektedir. Arkadaşlarım, şu basit mahalle kahvelerini bilirsiniz.» Muhterem arkadaşlar, bakın bendeniz biraz sonra bu noktaya temas edeceğim.» Orada oyun oynuyorlar. İlgililer, polis vazife ve salâhiyet Kanununa göre mahkemeye sevk edilirler. Ama, bir çok zevatı muhteremenin gecede 100 lira vidosuna oyun oynadığı kulüplere kimse dokunmaz. Ben bundaki sırrı anlamıyorum. Eskiden İstanbul'da bir kaç tane kulüp vardı, şimdi sayıları bir hayli oldu. Demek ki, bu çok verimli bir meslek haline geldi. Emniyet bu gibi kulüplere izin verirken ne gibi hususlara dikkat ediyor? Eskiden bu gibi mevzular üzerinde hassas davranılırdı. Şimdi böyle olmuyor. Yıllarca İstanbulda bu vazifenin başında bulunan arkadaşlarımızdan biridir. «Ve devam ediyor. 163 neü sayfada başından geçen bir trafik hikâyesini naklettikten sonra, nasıl gayrikanuni muameleye mâruz kalmış; hattâ bunların içinde suiistimaller yapabilenlerin de olduğuna dikkatinizi çekmek isterim. Orhan Öztrak bey yanında hanımı ile Bolu dağında otomobil ile giderken; vekil olarak değil, tabii bir vatandaş olarak; kendilerini bir trafik memuru çevirse, «seni burada alkoyacağım deyip ehliyetini alkoyarsa» acaba bu vaziyette sayın arkadaşımız ne vermez? Eğer, karşısındaki uygunsuz bir memur ise ne vermez... Samimî olarak konuşuyoruz.» diye devam ediyor.

Şimdi bu Enterpol'un Türkiye'deki mümes-sili Amerikalı Mr. Joe hakkında Sayın Şadi Binay'ın konuşmasına Sayın o zamanın İçişleri Bakanı Orhan Öztrak Beyefendinin verdiği cevabı aynen okuyorum:

«Şadi Binay arkadaşımız Türkiye'de elde edilen baz morfinlerden şu şekilde ikramiyeler alındığını ifade ettiler» diye suali tekrar ettikten sonra cevaplarımı arz ediyorum, diyor.

«Memleketimizde elde edilen baz morfinlerden Amerika Birleşik Devletlerine bu kısımdan her hangi bir surette nümüne gönderilmiş bulunmamaktadır. Zira bu usulden değildir. «Yani, Türkiye'den Amerika'ya hiç baz morfin gönderilmediği sarîh olarak ifade ediliyor» Ancak, zabıtamızın 1946 da Brüksel'de akdetmiş olduğu bir anlaşma uyarınca iş birliği yapılmakta olan devletler Amerika Birleşik Dev-

letleri Narkotik Dairesine gönderilmektedir.» Biz doğrudan doğruya göndermiyoruz. Fakat, Brüksel Anlaşması yaptığımız yere gönderiyoruz. Oradan doğru gidiyor.

Bu otoriteler, neticede suç delili olarak ele geçirilen baz morfinlerden münasip nünuneleri alıp Amerikaya göndermektedir. 1962 başından beri yukardaki anlaşma icabı olarak zâbitamızla narkotik konularda işbirliği yapan Amerika Birleşik Devletleri Uyuşturucu Maddeler Ajansı Mr. Josef Joe'nun Türkiye'deki vazifesinin sona ermesi sebebiyle 27 Eylül 1964 tarihinde memleketine dönmüş ve yerine başka bir ajan buraya gelmiş bulunmaktadır. Mevzu temas etmesi dolayısıyla, daha evvel arz ettiğim gibi, yabancı ajanlarla mevcut protokol hükümlerine tevfikân birlikte yürütülen operasyona ait nünunelerden bir kısmı Amerika'ya gönderilmektedir. Tekrar arz edeyim. Bu işlerden dolayı ne Türk, polisi, ne jandarması her hangi bir mükâfat almamıştır.

ŞADI BİNAY (Bilecik) — İçişleri Bakanlığının her hangi bir memuru?

İÇİŞLERİ BAKANI ORHAN ÖZTRAK (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, ben de araştırdım, samimiyetle söylüyorum. Ama lütfederseniz, bildiğinizi hususi şekilde bana intikal ettirirseniz, ayrıca bunu tahkik ettirip, ihbarınızı kuvvetli delil telâkki eder üzerinde dururum.

Muhterem arkadaşlar, şimdi bir milletvekili arkadaşımızla Sayın Bakan baz morfin meselesinde bir ikramiye alınıp alınmadığı hususunda bir tartışmaya giriyorlar ve Sayın Bakan diyorlar ki, bu iddianızı bana hususi olarak ifade ederseniz ve bildiklerinizi de söyler-seniz, ben bunu kuvvetli bir delil telâkki eder, tahkik ettiririm.

Muhterem arkadaşlarım, biraz önce Sayın Orhan Öztrak Beyin, İçişleri Bakanı sıfatıyla İstanbul Emniyet Teşkilâtının tahkike ve tef-tişe memur olan zatın yazdığı hususi mektup-tan bahsettim. Bu mektup, resmî bir vazifeli-nin Emniyet Umum Müdürüne verip de icabına tevessül edilmeyen bir hâdisenin Sayın Ba-kana da resmen duyurulmak suretiyle duru-mun tahkikini icabettiren bir mevzudur. Şim-di, o mektubun tarihi 27 . 1 . 1965 tir. Bu. 24 . 12 . 1964. Hattâ, daha Gümrük ve Tekel

Bakanı iken bile kendilerine bu hususta malû-mat verilmiş. Şu halde, böyle bir hususu ar-kadaşımızın ifade etmiş olması karşısında, bu-nu kuvvetli telâkki ederek tahrik ederim, di-ye değil daha evvel tahkik etmiş olmalı ve bu tahkik sadece alâkalı bir zatı baz morfin ya-kalandığı zaman Amerika'ya giden nünuneler-den bizimkilere de ikramiyeler veriliyor mu, verilmiyor mu diye sorarsanız, o da «hayır efendim verilmiyor, böyle bir şey yoktur» der-se; elbette bu bir tahkik değil, sadece bir hâ-dise hakkında ilgiliden bir şey sormaktan iba-ret olur.

Şimdi muhterem arkadaşlarım; demek ki, matbuata bâzı vesaik de konulmak suretiyle arz edilen bir meseleyi ve bu meseleleri millet-vekilleri tarafından, İçişleri Bakanlığı bütçe-sinin görüşüldüğünde yani millete mal olması bakımından arz ediyorum. Arkadaşlarımızın da kaçakçılık, baz morfin, emniyet ve asayisin yerinde olmadığı hususundaki iddialarını dile getirmiş olduklarını ifade ediyorum.

Şimdi bunun yanında bir de vatandaşlar ne diyor, acaba? Bir de vatandaşlardan dinli-yelim. Çünkü, ilgili bir zatın verdiği rapordan bahsettik, Mecliste milletvekili ve senatörlerin konuşmalarından bahsettik; acaba vatandaş ne diyor?

Şimdi, ciddiyetine hepimizin inanacağı mektuplar çok, içlerinden seçtiğim bir tanesini oku-yorum. Bu mektup resmî bir mektuptur. Ar-kadaşlarıma ifade ediyorum, çok hazindir. Türkiye Sağır, Dilsiz ve Kimsesizler, Vatan Çocuklarını Koruma ve Yetiştirme Cemiyeti Genel Merkezinden mühürlü tarih ve numara-lı olarak yazılmış bir mektuptur. Türkiye'de za-valhılara yapılan muamelelerin bir örneği olma-sı bakımından bu mektubun içerisinden ilgili kısımlarını okuyorum. Bu hususta bana me-zuniyet de vermişlerdir. Onun için okuyorum, nakletmeye çalışıyorum.

Memleket bünyesinde müzminleşmiş ana dâ-valarımızın arasında mühim bir mevki işgal eden polis dâvasını ele almak cesaretini gös-termemiz teselli kaynağımız olmuştur. Bunun ne kadar tehlikeli olduğunu bendeniz de bili-rim. Çok iyi bilirim, ama, bundan sonra, şimdiye kadar yapılanlar tekrar edilse de bir

sey çıkmıyacağına kaani olduğum için, ben cesaretle bu mevzu üzerinde duruyorum.

Şimdi, birincisi muhterem arkadaşlarım; «İstanbul Emniyet Müdürlüğüne bağlı karakollar gestapo teşkilâtı gibi haraç alan bir şebeke halinde icrayı faaliyette çalışmakta «aynen okuyorum, bu şebekenin başı, isim söylemiyor, teşkilâtın da başı olması icabeder; burada yazılı» iki, Emniyet Müdürlüğü şu, şu, şu şube müdürleri ve bu müdürlere bağlı emniyet âmirleri falanca elemanları vasıtasıyla kanun dışı beyaz kadın ticareti kaçakçılık, pavyon, hırsızlık, gazino, kulüp ve benzeri faaliyette bulunan kimselerle elbirliği yaparak müşterek çalışmakta ve kanun dışı fiilleri ika etmektedirler.

3 ncü madde uzundur, son kısmını okutuyorum.

«Birçok artist bayan vatandaşlar evlerinden cebir ve şiddet fiili ika edilmek suretiyle gece âlemleri, bütün şiddetiyle devam ettirilmektedir» diye devam ediyor.

«Dört; karakollara en ufak bir hâdise ile gelen vatandaşlardan pazarlık suretiyle haraç alınmakta, haraç vermeye yanaşamıyan vatandaşlara cebir ve şiddet kullanılmak suretiyle gayrivârit iddiaları havi zabıtlar imza ettirilmektedir.» yine yedinci maddesinde devam ediyor, kendi dernekleri ile ilgili cihetler var, onları geçiyorum.

«Yedi, Emniyet Müdürlüğü binasının üst katından kendisini ve atılan vatandaşlara intihar süsü verilmekte, gerçek gizlenmekte, adli makam, düzenlenen gayrivârit evrakla igfal edilmekte; bu intihar olayları göstermektedir ki, Emniyet Müdürlüğünde yapılan işkence olayları polis rejimi ile idare edilen memleketlerde dahi vukubulmamaktadır.

Muhterem arkadaşlarım, şimdi böyle bir şey olduğunu farzedelim. Acaba adamı pencereden attılar mı, yoksa adam kendisi mi intihar etti. Ama, polis dairesine gitmek korkusu vatandaşın vicdanına o darece sinmiş ki, orada adam kendisi intihar etse bile, kendisini kaldırıp pencereden asta bile, polisin attığı kanaati vatandaş vicdanında yerleşmiş bulunmaktadır. Asıl mesele, bu zihniyeti vatandaş vicdanından silmektir.

Şimdi muhterem arkadaşlarım; hepsini okumuyorum. Gitmişler, efendim bize şu muamele yapıldı, böyle oldu, şöyle oldu diyorlar. Bunlardan da bahsetmiyorum. Yalnız bir hususa daha temas etmeden geçemeyeceğim. O da şudur: Bakınız muhterem arkadaşlarım; bir Emniyet Umum Müdürü ne yapmış? Vazifesini yapmış da denilebilir ve burada iddia edildiği gibi başka bir şey de insanın kafasında yer alabilir. Onun için okuyalım.

Yahut zamanınızı almamak için bendeniz nakledeyim.

Ankara'da şöyle bir hâdise cereyan eder. Bir süt imalâthanesinde kaçak rakı yapıldığı ihbarı yapılır. Gerek Tekel Başmüdürlüğü, gerekse Emniyet Müdürü ve Umum Müdürlük ilgilileri bir baskın yapmak tertibatını alırlar ve bir sabahın erken saatinde bu imalâthanenin kapısına dayanırlar. Karşlarına bir adam çıkar. Çünkü bu beş, altı kişinin arasında cereyan ettiği ve hepsi de resmî sıfatı haiz kimseler olması bakımından, bir hikâye değil, olmuş bir hâdise, «Siz buraya giremezsiniz» der. Girersiniz, giremezsiniz diye bir hayli münakaşadan sonra, der ki, benim kim olduğumu tanımadınız mı? Ben Emniyet Genel Müdürüyüm, der. Tabii hepsi şaşkınlık geçirirler. Münakaşa edilen zaman içinde de kaçak rakı imalâthanesi haline gelmiş bu yerde tekrar süt imalâthanesi olma vasfını kazanır ve böylece işe devam eder.

KEMALİ BAYAZIT (Maraş) — Kokusundan belli olur Kılıçoğlu.

ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) — Her halde zabıt tutmuşlardır, ben bilmiyorum. Bunu ben söylemiyorum, resmî sıfatı olan bir kimse raporla vermiş. Şimdi, bu raporların mânası ne? Buna ne dereceye kadar itibar etmek lâzım? Tahmin ediyorum ki, arkadaşlarımın en çok üzerinde durduğu nokta budur.

Emniyet Teşkilâtı mensuplarına verilecek inzibati cezalara dair Nizamnamenin 12 ncü maddesi diyor ki: «Hakikat dışında rapor vermek, zabıt tanzim veya imza etmek.» Bu suçun cezası ne imiş? Meslekten ihraç. Eğer, vazifelendirdiğiniz bir kimse, size hilâfî hakikat rapor verirse, nasıl anhyacaksınız bunun hilâfî hakikat rapor olup olmadığını? Verilen rapora göre muamele yapacaksınız. Neticesi itibariyle vâridolmadığı ve bu memurun muhtelif vazifeler kendisine tevdi edil-

diği andan itibaren böyle raporlar verdiği, her surette tahkikattan anlaşıldığı takdirde, bu memuru yanlış rapor vermeyi itiyat haline getirmiş bir memur olarak kabul edip meslekten ihraç edeceksiniz. Şimdi, biraz evvel bu raporları veren kimse eğer, Emniyet Teşkilâtı mensuplarına verilecek inzibati cezalara dair Nizamname gereğince bu, maddeye göre bir muameleye tabi tutulup da meslekten ihraç edilmiş olsaydı, elbette, bu raporların bir hakikati ifade ettiği kanısı hiç kimsenin vicdanında mâkes bulamazdı. Böyle yapılmamıştır. Ne olması lâzımdı? Verilen raporlara göre muamele yapılırdı. Bunun ne dereceye kadar doğru olup olmadığı tahkik edilirdi. Sonra derhal denilirdi ki, sen vazifeni yapmıyorsun, senin hakkında tatbik edilecek muamele de şudur.

Şimdi, vatandaş öyle söyler, memur öyle söyler, vazifeli öyle söyler. Kimin hakkında söyler? Bâzı memurların ve âmirlerin ismini zikretmek suretiyle söyler. Ama, Emniyet Teşkilâtının gördüğü vazifelerin hususiyetleri dolayısıyla; muhterem arkadaşlarım nazarı dikkatlerini bu noktaya celbetmek isterim; gördüğü vazifelerin hususiyeti dolayısıyla her hangi bir kimsenin vazifesini ne şekilde gördüğü, nasıl bir ciddiyet içinde gördüğünü takibetmek bir üçüne şahıs için veya bir vatandaş için gayrikabildir. Bir adam, bir croineyi takibediyor, kaçakçıyı takibediyor veya bir yerde, burada diyor, beyaz kadın ticareti var, diyor; bunu yakalıyor zabıt tutuyoruz. Bunu bizim görmemize, bilmemize imkân yok. Ama, bir memurun durumu, efkârı umumiyece veya alâkalı âmirlerce şüpheli davet edecek şekilde görülmeye başladığı anda, diğer Devlet memurları statüsünden ayrı olarak emniyet mensupları hakkında mevzuatımız başka hükümler tedvin etmiş. Şimdi, yine bu emniyet mensuplarına verilecek inzibati cezalara dair Nizamnamenin 31 ve 32 nei maddelerini aynen okuyorum.

«MADDE 31. — Geliri ile mütenasip sayılmayacak bir şekilde yaşadığı ve her ne suretle olursa olsun bu tarzda sarfiyatta bulunduğu sabit olmak ve bunun menbaini göstermemek veya bu membaı haklı bir surette mâlik olduğunu ispat edememek yine memuriyetten ihraç sebebidir. Bununla da iktifa edilmemiş; deniliyor ki, 31 nei madde dedim. O 32 nei maddenin fıkraları idi.

MADDE 32. — İrtikâp ve irtişaları veya vazife ve memurluk haysiyet ve şerefine uymayan

kötü itiyat ve halleri şâyi olduğu ve bu ayrı ayrı iki müfettiş tarafından verilen raporlar ve muhtelif iki âmirin verdiği mahrem tezkiye varakalarıyla teyidettiği halde, maddi ve kanuni kâfi deliller bulunamaması dolayısıyla haklarında takibat yapılamayan memurlar, muhtelif meslek derecelerine göre inzibati ceza vermek salâhiyetini haiz bulunan İnzibat Komisyonları kararıyla meslekten çıkarılır. Ancak, bu kararların Vekâletin tasdikinden geçmesi şarttır.»

Şimdi muhterem arkadaşlarım, diyoruz ki; falan zat hakkında böyle iftiralar, dedikodular şâyi oldu diye, hakkında muamele yapın. Ne yapılacakmış? Müfettişlerce tahkik ettirilecekmiş. Etmiş... Vermişsiniz bir vazife, özel bir vazife vermişsiniz, bir müfettişi göndermişsiniz. Gelmiş size bir rapor vermiş, en yüksek makamı işgal ediyorsunuz; diğeri de Emniyet Umum Müdürlüğünün başında bulunuyor. Diyor ki; gittim İstanbul'a, diyor. Şahsi menfaatleri ve çıkarları için her şeyi idare ediyorlar. Şebeke kurmuşlardır, bu şebekenin içinde şu, şu, şu vardır. Kaçakçılık hâdiseleri, şu, şu, şu tarafından yapılmaktadır; şu, şu, şu tarafından haraç alınmaktadır diye, size bildiriyor. Doğru mudur, değil midir, tahkik ettireceksiniz. İkinci bir müfettiş de aynı istikamette bir rapor verirse; madde gayet sarih; bu maddeye göre muamele yapacaksınız.

Şimdi, muhterem arkadaşlarıma bir hususu daha ifade ederek mâruzatıma son vermek istiyorum. Muhterem arkadaşlarım, bu raporların asıllarının hem Emniyet Genel Müdürlüğünde, hem de İçişleri Bakanlığında mevcudolması icabeder. Bu raporlarda, hâdisede kimlerin isimleri karıştırıldığı mahallen zikredilmek suretiyle ifade edilmektedir. Hattâ o kadar katî ifadeler kullanılmaktadır ki, benim verdiğim bu raporlar tamamıyla hakikatin ifadesidir. Eğer, bana bunu ispat yetkisini verirsiniz ben bunu ispat etmeye hazırım. Aksi takdirde, bana her türlü muamele yapmakta muhtarsınız, diye bu mealde ifadelerde bulunmaktadır.

Görülüyor ki, gerek resmî makamların raporlarında, gerek Büyük Millet Meclisi üyelerinin Bütçe Karma Komisyonunda ilgili Bakanlığın bütçesi görüşülürken ortaya koyduğu mevzular, gerek vatandaşların dile getirdiği hususlar, İstanbul Emniyet Teşkilâtında bâzı huzursuzluk

ların olduğunu, burada bâzı âmir ve memurların vazifelerini kanun çerçevesinde yapmadıkları, vazifelerini ihmal veya suistimal ettikleri, hattâ haraç almak gibi çok ağır ithamlar altında bulunduruldukları anlaşılmaktadır. Bu durum karşısında, ifade etmeye çalıştığım gibi, ne mülkiye müfettişlerinin, ne polis müfettişlerinin, ne de âmir durumunda olanların - çünkü hâdiselerle irtibatlı gösterilmektedirler, vatan-daşlar içerisinde buna inananlar da vardır, inanmayanlar da vardır, bu tereddüdü dağıtmak için - ismi geçen arkadaşlarımızın, bir kısmını çok yakından tanıdığım için cesaretle söyleyebiliyorum, çok dürüst ve faziletli olduklarına kaani olduğum arkadaşlarımızın böyle ağır ithamlardan kurtulabilmeleri için tarafsız bir heyetin, o da Yüksek Heyetinizin intihabedeceği bir komisyon olacaktır. Burada gerekli araştırma yapmak suretiyle bu arkadaşlarımızın da bu töhmetten kurtarılması ve 12 bini müte-caviz olan emniyet mensuplarının, eğer durum-larına şu veya bu şekilde hâlel getirmek istiyenler varsa, onlara da gerekli kanuni muamele yapılmak suretiyle meslekin eski temiz hüviyeti-ne kavuşturmak lâzımdır.

Mâruzatım şimdilik bu kadardır. Uzun konuştuğum için özür dilerim, hepimizi hürmetle selâmlarım. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Osman Adal, C. H. P Grubu adına.

OSMAN SABRİ ADAL (İzmir) — Hükümet konuştuğundan sonra mâruzatta bulunacağım.

BAŞKAN — Hükümet konuşacağını ne bileceğiz. Hükümet bütün hatipler konuştuğundan sonra belki konuşacak.

OSMAN SABRİ ADAL (İzmir) — Efendim diyorum ki, bu mevzuu uzatmıyalım.

BAŞKAN — Hükümet konuşmak isterse serbesttir.

ŞEVKET ASBUZOĞLU (Eskişehir) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun, siz de mi söz istiyorsunuz Sayın Öztrak.

ORHAN ÖZTRAK (Tekirdağ) — Evet efendim.

BAŞKAN — Pekiyi.

ŞEVKET ASBUZOĞLU (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Kılıçoğlu arkadaşımızın önergesini evvelce okumuştuk. Fakat,

burada verdiği izahattan anlaşılıyor ki, mevzu çok derinlere giden bir mevzudur. Her halde Hükümet bunu daha önceden almış, incelemiş bir şeyler hazırlamıştır. Biz, muhalefet olarak konuşma yapabilmek için evvelâ Hükümetin bu hususta arkadaşımızın dereettiği, ileri sürdüğü bu hususlarda ne düşündüğünü öğrenelim ki, biz de bir kanaat sahibi olarak reylerimizi ona göre izhar edelim. Bu hususu arz etmek üzere huzurlarınızı işgal ettim.

BAŞKAN — Söz sıranızı kaydettim Sayın Apaydın. Hükümetin konuşup, konuşmaması, ne zaman konuşacağı kendi bileceği iştir. İsteddiği zaman tekaddüm hakkına maliktir. Ben söz istiyen arkadaşlara sırasıyla söz veriyorum.

Buyurun, Sayın Adal.

Oylarını kullanmamış arkadaşlarımız lütfen kullansınlar.

OSMAN SABRİ ADAL (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, huzurunuzda çok az çıkan bir arkadaşımızım. Ortaya atılan konu çok nazik bir konudur. Bu mevzuda uzun yıllar emek vermiş bir arkadaşımız olarak Emniyet Umum Müdür-lüğü yapmış, müsteşarlık yapmış, valilik yapmış bir arkadaşınız olarak meseleyi daha derinliğine ve genişliğine düşünmek lâzımdır. Karşınızda 15, 16 bin kişilik bir polis emiası vardır. Bu polis emiası, bugün bizim emniyetimizi, hayatımızı, canımızı, malımızı, her şeyimizi koruyan bir kuvvettir. Bunun edebiyatını yapacak değilim. Ancak, her cemivette bu gibi isnatlar daima vâkı olmuştur ve daima vâkı olacaktır. Tahkik mercileri vardır, icra kuvveti vardır, Hükümet vardır, polisin başı vardır, Dahilive Vekili vardır, Başbakan vardır. Bunlar hakkında, bu isnatlar, o kadar ağır isnatlardır ki, evvelâ Hükümet ca-nibinden tahkik edilir, neticede tatmin olmazsa milletvekili arkadaşlarımız tarafından çok haklı olarak Meclise intikal ettirilir. Yalnız, gündem-le gördüğümüz bu tahririn cinsi, hırsızlık, ka-cakçılık, beyaz kadın ticareti, beyaz zehir gibi maddelerin tasrihi suretiyle suç isnadı mevzuu-bahistir. Ve memurlara suç isnadı vâkı olmaktadır. Bunun, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanu-numuz çok sariftir. Suç isnadı vâkı olduğu tak-timde, derhal a'fâkalı merciler harekete geçer ve habarı alanlar da derhal mercilere tevdi ederler. Burada yalnız Mecliste bunları okumakla, Mec-

lisin kuracağı tahkikat heyetleriyle bu mesele halledilmez diye düşünüyorum.

Şimdi muhterem arkadaşlarım; İstanbul'da her zaman olmuştur. Ben altı sene Emniyet Umum Müdürlüğü yapmış bir arkadaşınızım. Hem de İkinci Cihan Harbinde, altı yıl, yani Türkiye'de en fazla bu makamda kalan bir arkadaşınızım. Binbir iddialar vâkı olur. Çünkü, karışık işlerle meşgul olan bir camia'dır, polis camiası. Mâzur görün, çok meşakkatli, fedakârlık isteyen bir meslektir; hepiniz bilirsiniz.

Onun için bunları camia halinde rencide etmemek lâzımgelir. Burada Bakan arkadaşımı mevcuttur. Ondan da bilhassa rica ediyorum, tahkikat yapmış mıdır, yaptırmış mıdır? Bundan evvelki Bakan da söz istemişlerdir, zaten, ifade buyuracaklardır. Yalnız, çok arzu ederdim ki, bir bu mevzuu uzatmadan Bakan arkadaşımız buraya çıksın «Ben bu mevzuu mütaliyim tahkikatını yaptırıyorum, neticesini alacağım; eğer tatmin edilmezseniz, o zaman Meclis bu işe vaziyet eder.» der.

Bilhassa, bu Meclis araştırma mevzuu üzerinde bir dakika durmak isterim. Meclis Araştırması mevzuu Anayasanın 88 nci maddesinde gayet sarîh olarak ifade edilmiştir. «Meclis araştırması belli bir konuda bilgi edinmek için yapılan incelemelerden ibarettir.» der. Belli bir konuda yapılan inceleme. Belli bir konuda yapılan inceleme tahkikatı değildir. Şimdi Kılıçoğlu arkadaşımız son beyanlarında ifade ettiler ki, bizim tahkik heyeti bunları tesbit edecek, bunları tasfiye edecek, tecziye edecek, cezalandıracak. Şimdi, rica ederim, bu tahkikat Heyeti o halde Meclisten...

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Giresun)

— Zaten bu mealde konuşmuştum, ben.

OSMAN SABRİ ADAI, (Devamla) — Müsaade buyurun, 5 kişilik heyet, yahut 10 kişilik heyet İstanbul'a gidecek; bunun tatbikatını yapalım. Siz de idare'den yetişmiş bir arkadaşınız. Gitti, suiistimalleri tesbite başladı ifadelere müracaat etti. Bütün polis mensupları akın, akın heyetin huzurunda ifade vermeye gelecek. Vatandaşlar ifade vermeye gelecek. Umumi kadınlardan tutun da bilmem kaçakçılardan tutun da, esrarkeşlerden tutun da, hırsızlardan tutun da iştirak içindekileri bir bir tesbit ede-

cek ve bunları ifadelerle tesbit edecek ve fezleke yapacak, sonunda da tasfiye edecek diyorlar. Yani, icabında temizliyecek. Müsaade buyurunlar, Türkiye'de, bu memlekette bir Hükümet vardır, İera Kuvveti vardır, bunu inkâr edemeyiz. Evvelâ, Hükümet vaziyet eder, icraatını yapar, mülkiye müfettişleri vasıtasıyla polis müfettişleri vasıtasıyla tahkik ettirir. Her türlü vasıtalara sahiptir. Bunların inceliklerini bilen insanlar vardır. Beyaz zehir ticareti deyip geçmeyiniz. Buradan giden heyet ne yapacak bilir misiniz? Birtakım eksperler kullanacaktır. Bunlar mecburdur, anlamıyacaktır. O eksperleri kim tavsiye edecektir? Rica ederim, yani. Polise itimadetmiyor, polis âmirine itimadetmiyor, kimden alacaktır bu şeyi? Kılıçoğlu arkadaşımızın aldığı ihbarlar gibi, Sağır ve Dilsiz Cemiyetinden bir takım insanlar gelecekler, ihbarlar yapacaklar, bilmem nereden bir takım insanlar çıkacak ihbarlar yapacaklar. Yanlış yola gireriz arkadaşlar. Bu yolda sac ağartmış, pişmiş bir insan olaral arı ediyorum, kolay kolay müdahale etmiyeciğim. Grupum adına arz ediyorum. Şahsi birçok bilgilerim vardır. Bunlardan vazgeçiyorum. Buna Heyeti Aliye'de hâkimdir. İsterseniz bir müddet verin, Hükümet bir iki, hattâ üç ay zarfında bu tahkikatı yapsın; ondan sonra bir sual takriri ile Hükümetten sorulur. İcabında sual takriri kâfi görülmezse gensoruya gidilir. Her türlü mahatması vardır. Çünkü bir konu hakkında inceleme yapmak, sonunda ne olacaktır. Buraya gelecek, burada karar mı, alacağız yani, memurlar hakkında tasfiye kararı. Bu olmaz. Yani, onun için mâruzatımı kısa kesiyorum. Meseleyi genişletmiyelim, her mevzuda Meclis araştırmasına gidersek, yani bilhassa madde isnadı sıfatıyla suiistimal... Muhterem arkadaşlarım, muayyen bir konuda inceleme yapmak değil bu, muayyen bir suç isnadı. Filân memur hırsızlık yapıyor; filân memur şuna iştirak ediyor, para topluyor, filân memur şunu yapıyor, bunu yapıyor. Bunlar tamamen mekanizma kurulmuş teftiş heyetleri mevcut, beğenilmiyorsa dışarıdan da alınabilir. Amerika'dan mütchassis bile istenebilir, ekspertiz istenebilir. Beyaz zehir mevzuunda mütchassis istenebilir. Bu mevzuda Hükümetin salâhiyetlerine tecavüz etmemek lâzımdır. İera

kuvvetini serbest bırakalım. Maruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Efendim, bir araştırma talebi gelmiştir. Araştırma talebinin müzakeresi yapılmaktadır. Neticede Yüksek Heyetiniz ne karar verecekse o olacaktır. Riyaset, bu işi gayet tabii geldiği gibi size intikâl ettirecek ve müzakereleri yaptıracaktır.

Sırayla söz almış arkadaşlarımıza söz vermeğe başlıyoruz. Sayın Muslihittin Gürer, buyurunuz.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Lehte mi, aleyhte mi?

BAŞKAN — Lehte ve aleyhte diye birşey olmadı. Böyle bir talep yok.

Oyunu kullanmayan arkadaşlarımız var mı? Yok... Oylama işlemi bitmiştir, efendim.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlarım, Sayın Giresun Milletvekili Etem Kılıçoğlu tarafından Yüksek Meclisinize Emniyetteki birtakım hususların tahkik edilmesi babında Meclis araştırması, talebine, şimdi arz edeceğim sebepler tahdında katılmaktayım.

Muhterem arkadaşlarım, katılmamın esas esbabı mucibesi, polis meslekinin ve polise intisabeden kimselerin, kendi teşkilât ve salâhiyet kanunlarında belirtilmiş olduğu gibi, işbu vazifelerini yaparken, memleketimizin kolluk bakımından kendilerine düşen büyük vazifeyi mümkün olduğu kadar şaibesiz yapmalarıdır.

Muhterem arkadaşları polisin esas vazifesi önleyici kolluktur. Bu, maalesef, son zamanlarda müşahede edilmektedir ki, polis bu önleyici kolluk vazifesini yaparken birtakım tesirler altında kalmak suretiyle bu vazifesini yapamakta ve haklı olarak âmme vicdanında birtakım aynı mesleke mensup kimselerin birtakım işlere isimlerinin karışması neticesinde şaibeli duruma düşmüş bulunuyor. İşte, bu şerefli meslekin daha iyi şekilde bu memlekette vazifesini yapabilmesi bakımından bu takriri katlıyorum. Namuslu insanların, namuslu meslek sahiplerinin ve şerefli müessesenin yanında, hakikaten benden evvel görüşmüş olan takrir sahibi arkadaşımın delillerle belirtmiş olduğu hususların âmme efkârında meydana çıkması suretiyle bu müesseseye gölge düşürülmemesini arzu ettiğimden Meclis araştırmasını istiyorum.

Muhterem arkadaşlarım, bu mevzuda polis mesleki maalesef biraz talihsiz bir meslektir. Biliyorsunuz, her şey polisten beklenir. Ama, bu işi yaptığı zaman, eğer, ortada bir iş çıktığı takdirde bütün âmirleri bir tarafa gider; ne yazık ki, bu küçük memurlar, polis zümresinden olan kimseler esas mesuliyetin altında inim inim inlemektedirler.

Binaenaleyh, bu hususu geçmiş tatbikatta görmüş olan, mahkemelere kadar sürülmüş olan polis mesleki ve polis mensupları, artık önleyici kolluk vazifelerini yaparken, bunları ürkek bir vaziyette yapmakta ve haklı olarak bir ürkeklik neticesinde asayiş tam mânasiyle sağlanamamaktadır. Bunun neticesinde muhterem arkadaşlarım, misaller çok, birçok hususları ayrı ayrı huzurunuzda sermek işten bile değil. Zamanın Dahiliye Vekili Sayın Orhan Öztrak Beyefendiye Akşam Gazetesi muhabirlerinin ve Akşam Gazetesinin çok değerli yazılarıyla hakikaten İstanbul polisinde vukua gelmiş olan hususları tefrika eder durumda bildirilen iddia hususları kendisine ve Adalet Gazetesinde aynı şekilde ve keza diğer bütün gazetelerde buna mümasil olarak yani Akşam'ı bahusus vermekteki kasdim, çünkü; sözlü sorumu tevcih ettiğim zaman polisin artık randevularla işbirliği halinde mi, sabıkahılarla kolkola gezdiği hakkında o zaman mağdur olan ve dövülen Akşam Gazetesi mensupları olduğu için, hasbel kader aynı zamana raslamıştı. Bunun için tasrih ettim.

Muhterem arkadaşlarım; şimdi bu şekildeki vakalarda zamanın Dahiliye Vekili çok âlice- nap bir cevap vermek suretiyle bu hususların maalesef vâridolduğunu ve müsebbipleri hakkında gerekli tahkikatın yapıldığını gayet güzel beyan ettiler. Fakat, sonradan görüldü ki, bu beyanların hepsi beyanat olmaktan ileri geçememiş ve hâlâ İstanbul'daki asayiş ilgilendiren hususlarda yankesiciler, efendim ummahanelerdeki ayak bastı paraları, birtakım otomobil hırsızlıkları, asayiş bozucu hareketlerin ve bu hususta maalesef polis karakolunun yanında hâlâ birtakım randevü evlerinin işlediği bir memlekette, bunlar tetkik ediliyor dendiği halde, gayet serbest olarak bu randevü evlerinin esas gözcüsü maalesef polis memuru durumuna sokulmuş bulunmaktadır.

Şimdi muhterem arkadaşlarım, madem ki, bu hususları terviceden ve bugün İstanbul'un Beyoğlu semtinde dolıştığımız zaman polisten başka herkesin bildiği randevu evlerinden evet, polisten başka herkesin bildiği evlerinden acaba polis teşkilâtımız bunları bilmemekten âciz veyahut da bunun için gerekli kanuni işlemleri yapmakta kendisini âri kılacak bir durumda mıdır? Asla... İşte vatandaşın sinesinde mâkes bulan ve hiç arzu etmediğim halde bu şerefli mesleke gölge düşürecek olan bu tip memurlar hakkında Yüksek Meclisinizin vereceği araştırma neticesinde bu meslekin kurtarılması babında bu araştırmanın bitaraf heyet tarafından yapılmasına taraftarım. Onun için muhterem arkadaşımın vermiş olduğu bu taktir; bu Meclis araştırması talebi hakikaten yerindedir. Belki ilk nazarda asayiş işi Hükümet işidir; binaenaleyh, Hükümetin ilgilileri vardır, müfettişi vardır, müdürü vardır, umum müdürü vardır, derecattan geçebilir ve birtakım neticelere varılabilir denilirse de ama artık iş bu barajlarda su dolmuş, barajlarda taşkın haline gelmiş olan bu şekildeki bühtanlı durumları biran evvel temize çıkarmak için Yüksek Meclisinizde bir tahkikat heyetinin en kısa zamanda işe el koymasının bu meslekin şerefine kurtarılması bakımından çok büyük neticeler doğuracağı kanaatindeyim.

Muhterem arkadaşlarım, bugün memleketimizde eğer bir iktisadi buhran varsa bu, iktisadi buhranı yalnız zamanın iktisadi kanunlarına bağlayamayız. Bugün iktisadi buhranın en büyük neticelerinden birisi, memleketteki ahlâki tereddiden gelmektedir. Binaenaleyh, sosyal olarak, cemiyetin kalkınması için her şeyden evvel o cemiyetin kanunları, o cemiyetin nizamları, o cemiyetin bünyesine uygun şekilde çalışmayı ve icra en kısa zamanda tahakkuk etmelidir. En güzel kanunlar Yüksek Meclisten çıkabilir. En güzel kararları yüksek hâkimlerimiz verebilir. Ama, bunlar icra safhasına girdiği zaman, icra safhasında bunları tatbik edecek adamların eline düştüğü zaman, o kanunlara o icranın vermiş olduğu emirlere daima gölge düşürülebilecek bir hususu işte kaldırmak için ve dolayısıyla bunları en önde tatbik edecek olan ve adli kolluk vazifesini yaparak po-

lisin bu hususu tatbik ederken vatandaşın gözündeki görünüşünü meydana çıkarmak ve yine bu meslekin itibarını korumak için bu araştırmaya taraftarım.

Muhterem arkadaşlarım, araştırma için Yüksek Heyetinizden istirhamım, tamamiyle araştırmanın lehinde oy kullanmanızdır. Sebebine gelince; tahmin ediyorum ki, taktiri veren arkadaşımız da hiçbir zaman polis mesleğine bir gölge düşsün diye taktiri vermemiştir. Bunları izah ettiler. Her şeyden evvel halkta bu görünüşü silmek ve hakikaten canını dişine takarak gecelerini gündüz yaparak çalışan bu müesseseye kâfi derecede itibar sağlamak için bu araştırma açılmak suretiyle müsebbiblerinin derhal cezalandırılması taraftarıyım. Bunun için bu araştırmanın açılmasına müspet oy kullanacağım.

Muhterem arkadaşlarım; size delilleriyle birçok hususları saymam mümkün. Fakat, gazeteci arkadaşlarımdan keza gezete sütunlarına kadar intikâl etmiş; üçüncü kattan düşerek ayağı kafası patlıyan trajedik sahnelerden, bir intihar süsünden bu yana, karakolda gözleri şişerek çıkan insanlardan bu yana; her şeyi teker, teker saymak mümkün. Ama; iş Yüksek Meclisinizde bu işleri halletmek değil, her şeyden evvel bu Araştırma Komisyonunu kurmak suretiyle bu meslekin itibarını iade etmek olacaktır. sözlerime, birçok delillerle huzurunuzda kıymetli dakikalarınızı almadan; şayet Yüksek Heyetiniz böyle bir Araştırma Komisyonu kurduğu takdirde delillerimizi bu komisyona ibraz etmek suretiyle, tahmin ediyorum ki, bu fedakâr, bu eefakâr namuslu çalışan polisi kurtarmak için her şeyden evvel namussuzların ayıklanması mevzuunda Araştırma Komisyonunun kurulmasının şart olduğu kanaatindeyim. İşte, biz haklıyı haklı, haksızı haksız denecek temayı işlemek için onlara bunu bırakmak değil, bu hususta Yüksek Meclisinde eğilimini belli etmek suretiyle taktire müspet oy kullanmanızı Yüksek Meclisten istirham eder, Yüksek Heyetinizi hürmetlerimle selâmlarım.

BAŞKAN — Sayın Asbuzoğlu.

ŞEVKET ASBUZOĞLU (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlarım, C. H. P. Grubu adına görüşümüzün ne istikamette olduğunu Sayın Osman Sabri Adal arkadaşımız izah ettiler. Ben,

buna yine grupumuz adına birkaç noktaya temas ederek görüşümüzü ifade etmeye çalışacağım.

BAŞKAN — Grup sözcüsü olarak mı konuşuyorsunuz?

C. H. P. GRUPU ADINA ŞEVKET ASBUZ-OĞLU (Devamla) — Evet.

BAŞKAN — Grup adına?

C. H. P. GRUPU ADINA ŞEVKET ASBUZ-OĞLU (Devamla) — Evet efendim, Grup adına...

Evvelâ şunu belirteyim ki, ne Emniyet Umum Müdürünün, ne İstanbul Teşkilâtının ve ne de Türkiye'nin - demin arkadaşımız Sayın Kılıçoğlu'nun bütçe müzakereleri sırasında Milletvekilleri arkadaşlarımızın Türkiye'nin her tarafında bahis konusu olan zabıta vakalarından dolayı zabitanın heyeti umumiyesinin tertemiz, bu suçlarla ilgisi yoktur, diye bir iddia ile karşımıza çıkmış değildir. Muhakkak ki; 16 000 in üstünde bir kadroya sahip teşkilâttır. İçerisinde ciddiyetle vazife görenler de vardır. Belki bu vazifeyi suiistimal edenler ve hakikaten arkadaşımızın demin saydığı türlü delillerin içerisinde, türlü delillerden her hangi birinin faili aslisi bulunanlar da bulunabilir. Ben bu yönden onların müdafaasını yapacak veya bu hâdiseler doğrudur, yanlıştır gibi arkadaşımızın ileri sürdüğü yok randevü evleri işletiliyor, beyaz kadın ticareti yapıyor...

ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Rapor diyor, ben söyleyeyim.

C. H. P. GRUPU ADINA ŞEVKET ASBUZ-OĞLU (Devamla) — Evet, rapordaki delilleri ileri sürüyorum. Siz de aldığımızı burada ifade ettiniz, kendiliğinizden bir şey söylemediniz. Onun için yapacağım konuşmaların hiçbirisi şahsa ait değildir, sadece burada ileri sürdüğünüz delillerin muhtevasına aittir.

Bunlar da olmamıştır demiyorum. Bu gibi suçlar da olmuş olabilir. Usul hakkında söz aldığım zaman maksadımız, Sayın Dahiliye Vekili koskoca bir Emniyet Umum Müdürlüğü Teşkilâtı başından sonuna kadar, ama kendi zamanında, ama kendisinden evvel işlenmiş suçlar için; itham ediliyor. Daha önceden de kendisine polis hakkında böyle bir Meclis araştırması açılması hakkında bilgi veriliyor, neler istendiği bildiriliyor. Yüce Meclisinize İşçileri Bakanı

olarak veya Emniyet Umum Müdürlüğü Teşkilâtı olarak ne şekilde çalışma yaptığını veya Vekâletin hangi yolda olduğunu muhterem milletvekillerine izah etmeden bizleri ancak öyle mi, değil mi gibi bir çapraşık yol üzerinde yürüme mecburiyetinde bırakıyor. Böyle bir şey olmaz. Evvelâ Dahiliye Vekili buradadır, takdimen söz alma hakkına sahiptir, Hükümet istediği zaman söz alabilir. Ama, böyle bir mühim konuda, memleket âsâyinişini temin eden en nazik bir müessesesi hakkında söz söylenirken Dahiliye Vekili buraya çıkıp, «vardır veya yoktur, şikâyet yapılmıştır veya yapılmamıştır, bunun üzerinde icabeden tahkikatı yapıyorum» demesi veya «şimdiye kadar bana bir şey intikal etmedi» demesi lâzımdır ki, buradaki muhterem milletvekili arkadaşlarımız bu mevzuda bir kanaate sahibolsunlar, görüşlerini ifade edebilsinler. Bundan mahrum olarak konuşmaya devam ediyoruz.

Nedir arkadaşlarım, arkadaşlarımıza verilen ihbar mektubu veya rapor, ihbar mektubu olduğunu tahmin ediyorum, isnat edilen suçların her biri biraz zabıta vak'asıdır. Türkiye'de bugün de, yarın da, obürgün de kıyamete kadar zabıta vak'ası olacak ve hakikaten bunun içerisinde zabitanın bihakkın vazifesini yerine getiremediğine dair şüphe ettiklerimiz bulunacaktır. Demiyorum arkadaşşıma, bu hâdiseler oluyor ama zabıta da bihakkın vazifesini her gün yerine getiriyor, diye bir iddiannın sahibi değilim.

Sözümün başında da arz ettiğim gibi, bunların içinde vazifesini ihmal edenler bulunacaktır. Ama, izin verin, Meclis bu gibi zabıta varakalarına soruşturma açmak suretiyle, demin Sayın Osman Sabri Adal arkadaşımızın gayet vâzih bir şekilde izah ettiği gibi, soruşturma heyeti seçilecek, görececek neyi tahkik edecek? Burada ifade etmek istemiyorum. Arkadaşım kadar ben de çekinsem davranıyorum. O raporlar bana iki sene evvel geldi. Samimî arkadaşşıma samimiyetle ifade ediyorum, sizdeki raporlar bendenize iki sene evvel geldi. O zamanın Dahiliye Vekiline sordum, ne yapıyorsunuz dedim. Bunlar üzerinde, «müfettişimi gönderdim, tahkik ettiriyorum.» dedi.

Geçen sene Meclis Soruşturma Kuruluna, başka bir hâdiseden dolayı İstanbul Emniyet Müdürlüğünde vazife verdiğimiz sırada, o za-

man Emniyet Müdüründen izahat aldım. Mülkiye müfettişleri buradadır, isimlerini hatırlamıyorum, «bir heyetin verilen böyle bir rapor üzerinde tahkikat yapmakta olduklarını» söylediler.

Sonra bu arkadaş - anladım kimin verdiğini - meslekten ihraç edilmiş. Etem Kılıçoğlu arkadaşşıma, bir idareci arkadaş olarak bir serzenişte, sitemde bulunacağım. Kendileri çok iyi bilirler; idarede uzun müddet hizmet vereceksin, vaktiyle vazifeni yapacaksın, raporların dinlenecek veya dinlenmeyecek. Kendin o meslekten ayrıldıktan sonra 16 gün Ankara'da müntezir Adalet Gazetesinde bütün zabıtamı teşhir edeceksin. İhraç edilsen değil ya, ne yaparsan yap, ne olursan ol böyle mühim bir müesseseyi zedelemeye bu mesleke hizmet eden kimse'lerin hakkının olmadığını arkadaşımızın da takdir edeceğine inanıyorum. 16 gün arkadaşlar, Ankara'da müntezir bir gazetedede, bu teşkilât, bütün hüviyetiyle, maddi mânevi bütün mukaddesatiyle, haysiyetiyle yıpratılmaya çalışılmıştır. Zannedirim yeni kesti, neşriyatını.

Şimdi bu şekilde hareket eden, vazife gördüğü sıralarda kendisine tevdi edilen esrarlı vazifeleri, ayrıldıktan sonra, güya bir İstanbul Emniyet Müdüründen veya Emniyet Umum Müdüründen veya o zamanın Dahiliye Vekilinden kendi arzuları yerine getirilmedi diye böyle çıkacak, arkadaşlarımızı yanlış beyanlarla yanlış yollara sevk edecek ve buradan biz de tutacağız Meclis Heyeti seçeceğiz, göndereceğiz ve bütün bir teşkilâtın, Polis Teşkilâtının haysiyeti ile oynamaya çalışacağız. Meclis tarihinde böyle bir hâdise görülmemiştir. Bu doğru bir şey değildir.

Arkadaşımın ileri sürdüğü mektuplar ve delillere de dikkat ettim. Sağır ve Dilsizler Cemiyetinden gelmiş bir mektup var, arkadaşımın elinde. Temmeni ederim ki, arkadaşım bu mektubu burada okumasınlar. Hem Sağır ve Dilsizler Cemiyeti diyoruz, hem bunların gezmediği ne randevuevi kalmış, ne meyhane kalmış, ne kumarhane kalmış, ne esrar tekkeleri kalmış. Bunlar nasıl sağır ve dilsizmiş ki, bir polisin, bu işte senelerce kafa yormuş bir polisin bulup çıkaramıyacağı, öğrenemeyeceği yerleri bu sağır ve dilsizler yazmış, mektup ha-

line getirmiş, arkadaşşıma yazmış. Arkadaşşıma, «sen bunu almadın» demiyorum, almışsın, ama, o sağır ve dilsiz değil, o bu haberin ta kendisidir, bu haberleri vermeye çalışanın ta kendisidir. Binaenaleyh, böyle bir şeyden Sağır ve Dilsizler Cemiyetini de tenzih ederim. Öyle bir mektup yazacaklarını tahmin etmem.

Hulâsa olarak şunu arz etmek istiyorum. Bilhassa Muslihittin Gürer arkadaşım da burada polisin her türlü isnat ve iftiradan âzade olması, namuslu insanlar olarak meydana çıkması için tahkikatın açılmasını istiyorum diye, reylerinizin burada bu yönde tecelli etmesini söylediler. Bu arkadaşım da idareden gelmedir. Rica ediyorum, bunu, Etem Kılıçoğlu arkadaşımız da dâhil olmak üzere, bunu yapmayalım. Bu hakikaten teşkilâtı zedeler, bize karşı olan itimatı da sarsılır. Sonra emin olun, elinizde maddi bir mevzu yoktur. Şu şunu almış, şu filân adamın idare ettiği şebekede, bilmem esrar kaçakçılığı beşkesinde, beyaz kadın ticaretinde şu şebeke bunu yapıyor da; şu, şu şahıslar da bunu alıyor, diyecek, karşınıza rapor sahibinden gayrı bir tek kimsenin maddi olarak ileri sürüleceğine inanmadığım gibi, raporda da bu yoktur. Binanelayh, demin arkadaşımızın okuduğu Meclis soruşturması açılabilmesi için belli bir konunun olması lâzımdır. Randevucudan rüşvet alınıyor, kumarhanelerden rüşvet alınıyor, genelev sahiplerinden rüşvet alınıyor demekle, bunlar belli konu değildir. Filân mahallede oturan randevue filândan, filân meyhaneyi işleten falândan, filân, filân esrarkeşlik yapan veya beyaz kadın ticareti ve eroin kaçakçılığı yapanlardan filân teşkilâtın başındaki şunu, şunu almış diyorsa, alanları söylüyor. Kimi söylüyor? Mr. Junn'ın idare ettiği bir şebeke diyor. Bizim bugün Meclisten seçeceğimiz kimselerin, arkadaşımız polis müdürlüğü yaptı, bilir; bu o kadar basit bir mevzu değildir. Bir şahsın ifadesini almaya kalktığın gün, ilgilidir diye en az 20 - 30 kişinin de ifadesini almaya kalkışacaksınız. Yine arz edeyim ki, bunların çoğu teknik meselelerdir. Bu teknik elemanları kimden alacağız, kimden isteyeceğiz ve kime göndereceğiz? Hiç kimse bu işten anlamaz. Sonra itimaddedelim; koskoca bir Dahiliye Vekâleti müessesesi vardır. Bunun bir Teftiş Heyeti

Başkanlığı vardır. Bu Teftiş Heyeti Başkanlığı ki, bugün Türkiye'yi idareye muktedir bir heyettir. İçinde valilik yapmış veya valiliğe derhal namzet çok kıymetli elemanlar vardır. Bunlara niçin inanmıyoruz? Koskoca bir Polis Teftiş Heyeti vardır, bunlara niçin inanmıyoruz? Bunlar tahkikatı yapsınlar getirsinler. Hakikaten, bunlar tahkikat yapmış olmasına rağmen, üst kademedede birbirini himaye eden bir şebekeye raslarsak Etem Kılıçoğlu arkadaşım haklıdır., beraberiz, bunu Ankara'da yaparız. Fakat, hâdisenin tahkikatına asla ne Meclisin bünyesi müsaittir, ne de hâdiselerin nezaketi buna imkân verir. Arz ettiğim gibi, bırakırız, tahmin ederim ki, o zamanın Dahiliye Vekili, bugün aramızda bulunuyor, söz almıştır, neler yaptığını izah edeceklerdir. Ondan sonraki hâdiseleri de her şekliyle lütfedecektir. Şimdiki Dahiliye Vekili de burada. Ondan da öğreniriz. Bunların alacakları neticeye göre, arkadaşımıza ihbar eden, durumu anlatan zatı tatmin olmaz veya arkadaşımı bizzat tatmin etmez ise, o zaman kendileriyle aynı önergeye imza koyarım. Bu iş hakikaten vâkıdır. Ama, müfettişler tetkikat yapmışlardır. Ama, üst kademedede birkaç kişi kendisini himaye için bunu örtbas ediyorlar, Meclis soruşturması açılmasını beraber istiyelim, derim. Fakat, bugün bu müesseseye dokunmıyalım, en derin saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Arkadaşlar sıralarını sormaları hasebiyle, sıralarını öğrenmiş olmaları bakımından okuyorum: Bundan sonraki sırada, Sayın Turgut Çulha, Sayın Kadri Özek, Sayın Burhan Apaydın, Sayın Ahmet Şener, Sayın Fethi Doğançay, Sayın Öztrak, Sayın Gıyasettin Karaca, Sayın Kılıçoğlu, Sayın Asım Eren, Sayın İlhami Ertem; müracaat sırasına göre yazılmış.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Bendeniz sıraya mı tabiyim?

BAŞKAN — Evet, sıra ile efendim.
Sayın Çulha.

TURGUT ÇULHA (Bolu) — Muhterem arkadaşlarım Türk Polisinin şerefli bir mazisi vardır. Türk Polisi en müşkül şartlarda çalışan, gerektiğinde hayatını dahi tehlikeye koyan fedakâr ve kahramanlıklarla dolu bir maziye sahiptir.

Çok uzak değil, şuracıkta, Polis Kolejinde büyük bir itina ile hazırlanmış müzeyi gezecek olursanız, asırları aşan bir geçmişten bugüne kadar Türk Emniyet Teşkilâtının göğüsler kabartan tablolarıyla karşılaşacaksınız. Ancak, muhterem arkadaşlarım bâzı ithamları haklı çıkartacak belirtiler de mevcuttur. Kılıçoğlu arkadaşımız önergesi hakkında gereken izahatı verdi. Her meslekte olduğu gibi polis mesleğinde de meslek şeref ve haysiyetiyle kabili telif olmıyan hareketlere tevessül edenler, vazife ve salâhiyetlerini kötüye kullananlar vardır ve mevcuttur.

Ben polis memurundan ziyade polis şeflerini, şeflik kalktığına göre, polis müdür ve âmirleriyle idare âmirlerini ele alacağım, teferruata girmeyeceğim. Çünkü, arkadaşlar yeteri kadar izahat verdiler.

Kumarhane mevzuu; arkadaşlarımız Adalet ve Akşam gazetesinde bahsettikleri için, aynı mevzuu değinmiyeceğim. Ben de 13 Haziran 1964 tarihli Milliyet Gazetesi var. Bâzı yerlerini aynen okuyorum. «Sosyal klüplerde bir yılda 3 700 kumarbaz yakalandı. Şehrimizde 140 sosyal klübün çoğu kumarhane olarak çalışıyor. Basılan kumarhanelerden 500 bin lira müsadere edilmiştir.» Şimdi bâzı yerlerini atlıyorum. Şurayı okuyorum. «Zaman zaman kanlı kavgalara ve cinayetlere sahne olan sosyal klüplerin hemen hepsi tüzüklerinde sosyal gayeleri ileri sürmekte, meselâ, üyeler arasında fikrî gelişmeyi sağlayacak münasebetleri tüzükte esas almaktadırlar. 4 gün önce kabadayılarının tabanca ve bıçakla boy ölçüştüğü Beyoğlu Kulübününün tüzüğünde aynı maddeler bulunmaktadır.»

Yine daha aşağıda bir pasaj okuyorum. «Gün geçtikçe semt kabadayılarının eline geçen sosyal klüpler mevzuatında üyelerin zekâsını geliştirmek gayesiyle bâzı oyunlara müsaade edilmiş, özellikle santranc, dama, briç gibi oyunların üyeler arasında oynanması serbest bırakılmıştır. Buna karşılık sosyal klüplerde alkollü içki menedilmiştir. Halbuki, bütün klüplerde aşağı - yukarı bu içki içilmekte, bunun yanında türlü rezaletler cereyan etmektedir. Şimdi arkadaşlarım; bu sadece İstanbul'da değildir, Doğu'dan, Batı'ya memleketin her vilâyet ve kaza merkezinde aynı facia vardır. İşin

en fecisi nedir bilir misiniz? Birçoğu okul ve camilere yakın olan bu sosyal kulüplerde valiler, kaymakamlar, adli ve mülki erkân da iştirak ederler. Yani, kanun adamları iştirak ederler. Evde çocuğu bir lokma ekmek bekliyen nice aile yıkılıp gitmiştir, bu yüzden bu bakımdan polis vazife ve salâhiyetleri, Cemiyetler Kanunundaki yasakları hiçe saymakta bunlara göz yummakta ve birçok kötü hâdiselere sebebiyet vermektedir. Cemiyetler Kanununun ihlâl edilen maddesi sadece bu da değildir. Gündeme iki seneye yakın bekliyen bir sözlü sorum vardır.

«Türkiye’de Cemiyetler Kanununa göre kurulmuş kaç cemiyet vardır. Bunlardan kaç siyasetle iştigal eder, diğerlerinin iştigal mevzuu nedir?»

Sözlü soruların görüldüğü her hafta burada ispatı vücut etmişimdir. Ama, bir türlü cevap alamamışım, ya Sayın Vekil söz sırası geldiği zaman dışarı çıkmıştır veyahut da Meclise hiç gelinmemiştir. Hele talebe cemiyetlerinin siyasetle iştigali 13 maddeyle yasak edildiği halde, polis şimdiye kadarki tutumuyla âdeta siyasetle iştigal etmiyen cemiyetleri cemiyet saymamak gibi bir tavır takır.

Hükümet ve adli makamlar ise, ya bu maddeyi unutmuşlar veya (Siyasetle iştigal) tâbirini lügattaki mânasından gayri şekilde tefsiri tabi tutmuşlardır. Bu maalesef hâlâ devam etmektedir. Hayır cemiyetleri de bir hayli istismar edilmiştir. Düzce’de yayınlanan İleri Gazetesinde, pek yakın bir zamanda okudum. «İstanbul Polis Müdürü bizden izahat istediği anda kendisine birçok vesikalar tevdi edeceğiz» diyordu. Aynı gazeteyi İstanbul Polis Müdürüne bizzat gönderdim şimdiye kadar bir cevap alamadım. Görülüyor ki, polis ve idare kanunun emrettiği noktaların birçoğunda vazifesini yapmamaktadır.

Bunların dışında hırsızlık vakalarıyla faili meçhul cinayetler de her gün biraz daha artmaktadır. Yine, 1961 de yazılı olarak verdiğim ve bâzi vilâyetleri de içine alan bir önerimde Türkiye’deki faili meçhul cinayetlerin adedini sormuştum. Sayın İçişleri Bakanından cevabını beklemekteyim. Otomobil hırsızlığı da çaresi bulunamayan bir dert halindedir.

Muhterem arkadaşlarım ben daha fazla uzatmıyacağım,

Türk polisi içinde şerefiyle, haysiyetiyle kendini bu mesleke adanmış olanları tenzih ederim. Ama, yalnız İstanbul polisi hakkında değil, ilgili olan diğer yerlere de teşmil edilme üzere hiç değilse Dahiliye Vekâletince bir tablikat açılması faydalı olacaktır kanaatindeyim. Böylece polisin eksikleri, kanunlardaki boşluklar, Ceza Kanununumuza ilâvesi gereken mevzuat da meydana çıkmış olacaktır. Aynı zamanda ıstırap içinde bulunan ve hakikaten reuicide edilmiş olan bu şerefli camia da birçok ağır töhmetten kurtulmuş olacaktır. Mâruzatım bundan ibarettir. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Önerge var, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Mevzuun açıklığa kavuşması için görüşmelerin araştırma açılmasının lehinde, üzerinde ve aleyhinde olarak yapılmasını arz ve teklif ederim.

Edirne

İlhami Ertem

BAŞKAN — Esasen tesadüf, şimdiye kadar konuşmalar da öyle geçmiştir. Takrir sahibi lehte, Osman Sabri Adal aleyhte, Sayın Muslihittin Gürer lehte, Sayın Asbuzoğlu aleyhte, Sayın Turgut Çulha lehte olarak konuşmuşlardır. Tesadüfen böyle olmuştur.

Sayın Ertem, önergenizi oya koyacağım.

Önergeyi oyunza sunuyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Önergeye göre lehte, aleyhte ve üzerinde söz vereceğim.

Sayın Kadri Özek (Yok sesleri). Sayın Burhan Apaydın... Lehinde mi, aleyhinde mi?

BURHAN APAYDIN (Ankara) — Aleyhinde.

BAŞKAN — O halde buyurun, çünkü sıra zaten aleyhinde konuşacak olanda.

BURHAN APAYDIN (Ankara) — Sayın arkadaşlar, önergenin istihdaf ettiği gayeyi ele almak suretiyle bu önergenin kabulünün veya reddinin mümkün olup olmadığı hususundaki kanaatlerini açıklamak istiyorum.

Muhterem arkadaşlarım, Anayasamız, Meclisin denetim usullerini tâyin etmiştir. Meclis, esas

itibariyle, teşriî bir organdır. Bunun dışında, icranın faaliyetlerini kontrol etmek yetkisi vardır.

Anayasanın, bu yetkinin esas teşriî görevinin aksamamasını temin maksadıyla hangi hususlarda daha doğrusu hangi hudutlar içinde ve usul üzerinde kullanılacağını da tâyin etmiştir. Biz, bu usullerin dışarısına çıktığımız takdirde, Meclis esas görevini yani teşriî görevini ifadan uzak kalır. İşte, bu önergeyi evveleminde bu açıdan ele almak mecburiyetindediriz. Bu açıdan ele aldığımız takdirde, nedir Meclisin denetleme usulleri? Soru, gensoru, soruşturma, araştırma ve genel görüşme. Şimdi, icranın faaliyetleri hususunda her hangi bir milletvekili bir bilgi sahibi olmak maksadıyla soru önergesi verebilir. Şimdi, arkadaşımız kendisine gelmiş olan birçok mektuplar tahtında bilgi sahibi olmak istiyor ve bu bilgiyi de Meclise teşmil etmek istiyor... Olmaz arkadaşlar... Evveleminde arkadaşımız sorusunu verir, Dahiliye Bakanı bunun karşısında cevabını verir, tatmin olur veya olmaz. Bunun neticesinde başvuracağı usuller vardır. Hükümet hakkında gensoru getirebilir. Dahiliye Bakanı hakkında gensoru getirebilir. Bunlara tevessül eder. Veya bunun dışında ne olabilir? Dış politika da yaptığımız gibi her hangi bir mevzuda, Hükümetin, Meclisin temavül ve düşüncelerini öğrenmesi veya Meclisin Hükümete ışık tutması için, dahili bir mevzuda da olur, Meclis genel görüşme açar. Buna göre her hangi bir mesele- nin halli yolunda nasıl hareket edilebileceği hususunda sayın milletvekilleri görüş ve kanaatlerini ifade ederler.

Şimdi arkadaşlarım, işi bu zaviyeden ele aldığımız takdirde, niçin araştırma yoluna gideceğiz? Araştırmanın gayesi nedir? İşte bu müessesenin kullanılması mevzuunda bu gayeyi göz önünde bulundurduğumuz takdirde, aneak önergeyi kabul veya ret açısından kıymetlendirebiliriz, oylarımızı kullanabiliriz. Yoksa, bu hâdiseler tahtında, araştırmak lâzım mıdır, değil midir? Bunlar doğru mudur veya doğru değil midir? Hükümetin dahi bu mevzuda izahatta bulunmasına ihtivae hissetmivecek bir duruma gireriz. Yani, Hükümet dahi bu noktada bir beyanda bulunmak mecburiyetini duyamaz, arkadaşlar. Şimdi nedir? Araştırma. Araştırmanın sonucu nedir? Sayın önerge sahibinin beyanına göre Türk polisinin şeref ve haysiyeti üye-

rine düşürülmüş olan bir gölgenin ortadan kaldırılması. Arkadaşlar, bu Meclisin vazifesi değildir. Diğer bir noktai nazara göre, teşkilât içinde mevcudolan ve maalesef mes'ûki şerefine gölge getiren bâzı memurların, emniyet âmirlerinin, şube müdürlerinin suçlarını terbit. Arkadaşlarım, bu da Meclis'in vazifesi değildir. Bizim Meclisimiz, ne bir teftiş heyetidir, ne de bir savcılık makamıdır? Bu açıdan ele aldığımız takdirde, araştırmayı icabettirecek bir mevzu ile karşı karşıya bulunmuyoruz. Şu hâlde, mevzu, Meclis, neticesi alınmayacak bir meseleye zamanını tahsis etmiş gibi bir duruma girer.

Arkadaşlarım, memleketimizin içinde bulunduğu şartlar malûm'dur. Meclisimizin her dakikası kıymetlidir. İşte, bir gün daha kaybolmuştur. Şüphe yok ki, arkadaşımızın bu önergeyi getirmiş olmasından dolayı yine kendisine müteşekkik kalacağımız bir nokta vardır. Hakikaten, şikâyet mevzuu olan bir meseleyi buraya getirmek, umumi efkârın itilâına arz etmek suretiyle ve alâkalı organları harekete geçirebilmek gibi bir durum yaratabilmek bakımından bir fayda hâsil etmiştir. Fakat arkadaşlar; bu kadar zamanımız, bu faydanın hâsil olmasına tam kıymetine tekabül etmiyor. Bu, nihayet bir soruyla da olabilirdi.

Şimdi geliverim mevzuu. Araştırma; araştırma, aneak Hükümetin yetkisi dışında olan hususlarda veya Meclis'in, Hükümetin bitaraflığından şüphe ettiği hususlarda araştırma mevzuuna Meclis girer. Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları hakkında Yüksek Meclisinizin ittihaz etmiş olduğu karar, bunu araştıracak başka bir organ yok. Ereğli Demir ve Çelik Fabrikalarındaki sermaye durumu, yabancı sermayenin vaziyeti, ve sair. Bunun hakkında Meclis bir bilgi sahibi olmak ister. Bu bilgi tahtında da salâhiyetini kullanır. Gelecek kanun tekliflerini ve saireyi bu açıdan ele alır, Meclis bilgi sahibidir.

Der ki, memleketin iktisadi durumu şu vaziyettedir, sosyal durumu şu vaziyettedir. Yabancı sermayenin veya yerli sermayenin kullanılış tarzı şu istikamete gitmektedir. Binaenaleyh, biz şu yolu takibedeceğiz diye, o bilgi tahtında diğer mevzularda hareket eder. Veyahut da Fransa'da bir zamanlar olduğu gibi, Mac - Mohan hâdisesinde Reisi cumhurun vatan hainliği dışın- da başka bir durumu vardır. Reisi cumhurun bu-

nun dışında vaziyeti araştırılmaz. İcra Organı da bunu araştırılmaz. Veyahut da Cumhurbaşkanının rahatsızlık vaziyeti olabilir. Bu rahatsızlık, hastalık keyfiyeti vazifesini ifasına mâni midir veya değil midir? Meclis bir bilgi sahibi olmak ister. İşte o zaman bu araştırma Meclise gelir.

Şimdi arkadaşlarım; bu acıdan ele aldığımız takdirde Sayın Kılıçoğlu arkadaşımızın getirmiş olduğu önerge kıymetlidir. Vermiş olduğu izahat kıymetlidir. Hakikaten birçok meseleler hakkında biz de derin derin düşündük. Fakat arkadaşlarım, bu mesele bir araştırmaya mevzu teşkil edecek önerge vasfını, Anayasa cephesinden taşımamaktadır. Bunu da kemali samimiyetle ifade ederim.

Muhterem arkadaşlarım, bu yola başvurduğumuz takdirde, Meclis teşriî görevini tamamiyle geriye bırakır. Bırakınca ne olur? Memlekette anti - parlâmenter hareketler meydana gelir. Çünkü, sosyal, ekonomik ve saire... Memlekete şâmil pekçok meseleler vardır. Bir Meclis, bunları ele alamazsa, zamanını bunlar dışında bu mevzulara tahsis ederse, araştırmalar ve saireyle, o zaman şu veya bu bahane ile arz ettiğim faaliyetler Meclis aleyhine faaliyetler efkârı umumiyede teşekkül eder. O itibarla, bu gibi önergeleri müzakere ederken ve sonuca bağlarken çok dikkatli olmamız gerekmektedir. Şimdi, Meclis, arkadaşımızın önergesi açısından böyle bir hususta kendisini vazifeli görürse ki; Anayasaya göre bu tamamen görevimiz dışındadır; fakat yanlış bir yol açıldığı takdirde arkadaşlarım, yarın tapu memurları suiistimali vaziyetleri hakkında bir önerge gelecektir, kabul etmek mecburiyetindedesiniz.

İBRAHİM ETEM KŞLŞÇOĞLU (Giresun)

— Bir yanlış kanaat var, şimdi tapu memuru ile bunun ilgisi yoktur. Suçlu polislerle vekillerin alâkası var deniyor.

BAŞKAN — Çıkınca konuşursunuz Kılıçoğlu. Arkadaşımıza bir noktayı hatırlatmak istiyorlar diye dinliyorum.

BURHAN APAYDIN (Devamla) — Yarın tapu memurları hakkında, tapu memurlarının hakla münasebetlerini tesbit hususunda, rüşvet alıyorlar mı, almıyorlar mı?... Az maaşla çalışan tapu memurlarımızın şeref ve haysiyetleri üzerine düşen gölgeyi ortadan kaldırmak için Meclis bu faaliyete girer. Veyahut da Sayın Çulha

arkadaşımızın bu önergesi karşısında taraftar. Ama, şu teklifte haklı; bu kabul edilirse diyor, bütün memlekete teşmil edelim. Adana polisine, Diyarbakır polisine... Arkadaşlarım, bunun arkası gelmez. Şimdi, alıyorum meseleyi Meclis karşısına Hükümet açısından; eğer, bu raporlar verilmiş ise, emniyette suiistimaller varsa, eski vekiller veya yeni vekil zamanında bunlar ittilalarına arz edilmiş olmasına rağmen vekil, tefiş heyetlerini harekete geçirmek hususunda yetkilerini kullanmamışsa, görevlerini ihmal etmişse, arkadaşlarım, bu kanaat varsa, o zaman vekil hakkında gensoru getiririz. Tapu memurları ile ilgisi olan, kadastro ile ilgili olan hususlarda arz ettiğim gibi kanuna muhtelif hareket tarzları varsa ve bununla ilgili olan vekâlet bunlarla ilgilenmemişse, o zaman vazifeyi suiistimal ve hattâ her ihtimal, vazifede suiistimal mülâhaza edilebilir, iştirak halinde dahi muhtelif suç isnadları hakkında, vekil hakkında ve buna iştirak edenler hakkında soruşturma getiririz. Binaenaleyh, bunun yolları budur. Memlekette suçlar gizli kalmaz.

Şimdi bu mevzuda ilgili olan vatandaşlarımız savcılıkları harekete geçirmişse, savcılıklar polisler hakkında rüşvet ve saire gibi hareketlerden dolayı faaliyete geçmemişlerse; böyle bir durum var mı, yok mu? Niçin savcılığa bildirmiyor da evveleminde milletvekiline bildiriyor? Hangi savcılığa bildirmiş de o savcı harekete geçmemiş? Hangi adliye müsteşarına durum aktettilmiş, vekile intikal ettirilmiş, bir türlü mekanizma harekete geçmiyor. İşte arkadaşlarım, o zaman vekili burada ikaz edersiniz, soru ile malûmat istersiniz. Vekil der ki, bunlar hakkında takibata geçeceğim. Öğrendim, doğrudur veya yanlıştır. Arkadaşlar, vekil harekete geçmezse diğer denetim yollarına başvururuz.

Şimdi, sözü kısa kesmek istiyorum, önergenin istihdaf etmiş olduğu gaye ve arkadaşımızın yüksek huzurunuzda ifade etmiş olduğu husus şu, bu teşkilât üzerine düşürülen gölgeyi kaldıralım. Budur yanılmıyorsam.

Bir de, alâkalı olan memurlar bu fiilleri işlemiş mi, işlememiş mi? Arkadaşlarım, Hükümetin vereceği izahat ne olursa olsun, böyle bir önerge takdimi karşısında bizim vereceğimiz karar, önergenin reddi kararıdır. Başka bir yolu-muz olamaz. Sonra, Meclisin iştilgal edeceği olan

araştırma mevzuları da gayet hassastır. Yüksek Meclisinin seçeceği Araştırma Heyeti ne ile meşgul olacak? Randevu evleriyle, umumhanelerle, kumarhanelerle v. s. Arkadaşlarım, bu Meclisin Araştırma Heyetinin de vakar ve hayiyeti ile uygun düşmeyecek bir araştırma tarzıdır, dolayısıyla Meclise râci olacak birtakım sonuçları da hâsül edebilir. Ama, mevzu bu tarzda sayın arkadaşımızın getirmesine ben de iştirak ederim, mevzuu haklı görüyorsam, Vekile bir soru olarak sorulur. Yahut Emniyet Teşkilâtına bir yön vermek suretiyle bir genel görüşme açılabilir der. Olabilir bunlar hakkında muhtelif fikirler ileri sürülebilir veya Vekil vazifesini yapmamıştır, der soruşturma talebiyle huzuruza gelir; gensoru açabilir. Vekil bunu yapmaktan âcizdir, diyebilir. Gensoru ile gelir. Arkadaşlar, bütün bu hususlar varken, biz Yüksek Meclisi esas görevi dışında ve görevinden alıkoyacak bir mevzu ile asla meşgul edemeyiz, arkadaşlarım. Bu sebeplerle, sayın önerge sahibinin izah etmiş olduğu hususları da dikkate alarak, bu önergenin reddi gerektiği kanaatindeyim. Arz ederim.

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Ne usulü Sayın Kılıçoğlu?

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Benim takririm ile ilgili olmıyan hususlarda arkadaşım beyanda bulundular.

BAŞKAN — Davet edeceğim, o zaman söylersiniz. Şimdi tesbit ediyorum. Sayın Ahmet Şener lehinde mi, aleyhinde mi?

AHMET ŞENER (Giresun) — Aleyhinde.

BAŞKAN — Sayın Fethi Doğançay, siz?

FETHİ DOĞANÇAY (Kastamonu) — Aleyhinde.

BAŞKAN — Sayın Öztrak?..

ORHAN ÖZTRAK (Tekirdağ) — Üzerinde.

BAŞKAN — Sayın Gıyasettin Karaca?

GİYASETTİN KARACA (Erzurum) — Üzerinde.

BAŞKAN — Sayın Kılıçoğlu?.. Lehinde.

Sayın Eren, aleyhinde. Sayın İhrami Ertem, üzerinde.

Sayın Sabahattin Savacı, üzerinde.

Sayın Kadri Özek; aleyhinde.

Efendim, lehte, aleyhte konuşuldu. Üzerinde hiç konuşulmadı. Üzerinde, grup adına söz

istediği için Sayın Sabahattin Savacı, buyurun.

A. P. GRUPU ADINA SABAHATTİN SAVACI (Gümüşane) — Muhterem arkadaşlarım, bir araştırma vesilesiyle Cumhuriyet polisinin durumu Mecliste bahis mevzu edilmektedir. Bu konuşmaların bendeniz büyük faydasına kaani olmaktayım. Türk polisi biraz geriye doğru gittiğimiz takdirde büyük hizmetler görmüş, bilhassa Cumhuriyetin ve inkılâpların yerleşmesinde büyük vazife yapmış bir Cumhuriyet müessesesidir. Türk polisinin şiarı; namushunun, doğrunun ve zayıfın yanında olmak, kanunları hiç kimseye çiğnetmemektir. Bu şartlar içinde, vazifesine bugüne kadar gelmiş şerefli bir mâzisi vardır.

Muhterem arkadaşlarım, Türk polisi ile dünya polislerini bir anda mukayese ettiğinizde göreceksiniz ki, onların sahibolduğu imkânlar hiçbir suretle Türk polisine verilmemiştir. Türk polisi işte bu imkânsızlıklar içinde dahi, demin arz ettiğim vasıflar içerisinde memlekete, millete ve kanunlara hizmetkâr olmuşlardır. Türk polisinin elinde modern vasıtalar eksiktir; Türk polisinin elinde muhabere vasıtaları eksiktir; Türk polisinin imkânları hiçbir Avrupa memleketlerinde, Garp memleketlerinde olmayacak derecede eksik salâhiyetlerle bu vazifeyi bugüne dek liyakatle yapmıştır. Zaman zaman bu kürsüden Cumhuriyet polisinin ihtiyaçları muhterem üyeler tarafından dile getirilmiş, ikmal istenmiştir. Fakat, bütün arzumuza rağmen, Yüksek Heyetinizi teşkil eden üyelerin hepsinin arzusuna rağmen, memleketin maddi imkânsızlığı polisin muhtaecolduğu vasıtaların verilmesine imkân vermemiştir.

Muhterem arkadaşlarım, bugün bu araştırma teklifiyle getirilen, Türk polisinin tümünü alâ kadar eden bir mesele değildir. Bendeniz bunu Türk polisinden ayrı, Türk polisinin içerisine sızmış istisnalar olarak görüyorum.

Arkadaşlarım, demokratik nizamın iki ucu vardır. Birisi disiplin nizamı, ötekisi de hürriyet nizamıdır. Türk polisi, işte bu iki nizamı teklif ederek yürütmek mecburiyetinde kalmıştır. Bilhassa, muhterem arkadaşlarıma şunu iftiharla ifade etmek isterim ki, çok partili hayata girdiğimizden itibaren, polisin üzerine aldığı vazife çok daha ağırlaşmıştır. Bu vazifeyi yine Türk polisi iyi şartlara, iyi imkânlara sahipolmamakla beraber yine liyakatle yapmıştır.

Şimdi, mesele şudur; Türk polisini şurada burada, gerek basında, gerek halk efkârı içinde, gerekse geniş veya küçük toplantılarda Türk polisi için yapılan dedikoduların vâridolup olmamasıdır. Sözlerimin bu kısmında arz etmiştim. Türk polisine yakıştırılan bu husus Türk polis camiasının, Türk zabıta kuvvetlerinin dışındadır. Bunlar Türk polisi içine her hangi bir suretle sızmış bir kısım maceraperest ve menfaatperest kimselerdir. Bunların Türk polisinin içinden sıyrılarak atılması, hem o camianın, hem de milletin menfaatinedir. Zannediyorum ki, arkadaşım da Meclis araştırmasını bu niyetle, bu kanaatle getirmiş bulunmaktadır. Bu araştırma yapılırken, Türk polisinin böyle bir ithamla karşı karşıya kalmasından bütün arkadaşlarım gibi, benzeniz de eza duyarım. Bunu nasıl yapalım da, bunun formülünü nasıl bulalım; Türk polisinin içerisindeki bu istisnai hâdiseleri, memleketin mühim kuvvetlerine sızmış olan bu yabancı istisnaları ayıklayalım?

Muhterem arkadaşlarım, araştırmanın kabulü muhakkak ki, Yüksek Heyetin kararıyla mümkün olacaktır. Benzeniz, araştırma açılсын veya açılmasın şeklinde bir mutlak kanaat içerisinde değilim. Yalnız, bir endişeyle söz aldım. Bu konuşmalar başladığı zaman, sanki, Türk polisi arz ettiğim safhalar içerisinde hizmet etmiş, yokluklar içerisinde hayatını kanunların tatbikatına vakfetmiş insanların tümü itham ediliyor, endişesiyle söz aldım ve bilhassa bu tümün, Türk zabıta kuvvetlerinin bunun dışında mütalâa edilerek, bu kanun yolunda hayatlarını dahi çekinmeden verecek ve vermiş olan insanların tümünü bir tarafa iterek, onların içerisinde bulunan bu istisnaların, bu araştırma ile mi bertaraf edilir, yoksa Dahiliye Vekâleti içerisinde daha ciddî bir teftiş araştırmasıyla mi bu mümkün olur, bunu Yüksek Heyetiniz kararlaştıracaktır. Muhakkak ki, benzeniz evvel konuşan arkadaşlarımın ifade ettiği gibi Dahiliye Vekâleti bünyesi içerisinde bu araştırmaları liyakatle yapacak insanlar mevcuttur. Şunu arkadaşlarıma ifade etmek isterim ki, Dahiliye Bakanlığı içinde polis teftişi iki kademe yapılır. Birisi meslekî bakımdan polis müfettişleri tarafından yapılır, diğeri mülkiye müfettişleri tarafından daha salâhiyetle vekâlet adına yapılır. Bu teftişleri yapan insanlar, Tür-

kiye'nin, Türk Milletinin yetiştirdiği değerli, vasıflı insanlardır. Bu teftiş heyetine gelmeden evvel, sözü edilen bu kötü işlere karşı fiilen memleketin, yurdun muhtelif yerlerinde hizmet vermiş ihtisas erbabı kimselerdir. Bu itibarla onların yapacağı teftişlerin de değeri kabili inkâr değildir. Bu yolda yapılacak bir teftişe de benzeniz bir arkadaşınız sıfatiyle itimadedirim. Tekrar arz ediyorum, karar Yüksek Heyetinizin olacaktır. Ama, şunu bilhassa istisna ediniz Türk polisi, Cumhuriyet polisi böyle bir ithamın altında kalmasın. Çünkü, Türk polisi, Cumhuriyet polisi vazifesini kanunlara uygun, şerefle geçmişte ve bugün hizmet eden bir müessesemiz ve bir Cumhuriyet kanun ve nizam kuvvetimizdir. Grup adına saygılarımı sunarım.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Grup olarak ama fikrinizi anlayamadık.

BAŞKAN — Önergenin lehinde Sayın Kılıçoğlu.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Bize sıra gelmeyecek galiba Sayın Başkan.

BAŞKAN — Konuşmalar lehte, aleyhte ve hakkında oluyor Sayın Şener. Şimdi sıra lehte olanın. Bunu takiben de zatiâliniz de aleyhte.. Bu sırayı takibetmeye mecburuz.

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Muhterem arkadaşlarım, mâruzatım kısa olacaktır. Yalnız, bir nokta üzerinde ısrarla durmak icabeder. Bâzi arkadaşlarım, sanki polisin tümü itham altında bırakılmış da her hangi bir mülâhaza ile kalkıp polisin müdafaasını yapıyorlar. Benim de içerisinde bulunduğum bir teşkilâtın müdafaasını başkasının yapmış olmasından üzüldürüm. Çünkü, itham yok ki, bu teşkilâtın savunulması yapılsın. Arkadaşlarım tavrini okumamışlar. Arkadaşlarım, bâzıları için söylüyorum tabii, müzakereleri de takibetmişler; endişe duyulmuş ki, polisi hemen bundan şey edecekmış. Var mı böyle bir şey? Kim söylemiş?.. Ben Sayın Apaydın'a şu hususu ifade edeyim. Benim tavrımı dikkatle okurlarsa buradaki mütalâalarıyla önergenin verilmesi arasında kendi beyanlarını, kendi fikirlerini dayandığı nokta ile bir alâka kuramayacaklardır. Şimdi, benzeniz tavrımın tamamını değil, neden Meclis araştırması talebinde bulundum, bu kısmı tavrımdan aynen okumak suretiyle arkadaşlarımı cevaplandırmak istiyorum. Ne diyor şu gazete şöyle olmuş, «Bâzi

polis ve âmirlerinin, isimleri zikredilmiş, takdirde, şu, şu, şu hususları ileri sürülmüş ve bu yazı serisinde, cümle aynen böle. «Bir siyasi iktidarın sorumluları ile bâzı polis şefleri, sanık olarak huzuruza çıkarılacaktır.» denmektedir. Yazı böyle söylüyor. İşte bendeniz de diyorum ki, takririnde devamla. Misal olarak ele alınan konuların ilgililer tarafından, zamanın İçişleri bakanlarına da arz edildiği, fakat gereğine tevessül edilmediği ileri sürülmektedir. Demek ki, hâdiseler olmuş, rapor verilmiş, kime? Bakana da verilmiş, fakat gereğine tevessül etmemiş. Gereğine tevessül edilmemesi en azından vazifeyi ihmaldir. Kimler bunlar? Zamanın İçişleri Bakanına da verilmiş. Yine devam ediyor. «... Bu durum karşısında bâzı emniyet mensuplarının rüşvet, haraç, vazifeyi ihmal veya suiistimal ederek suçlar işledikleri umumî efkâra duyurulmakta ve böylece suç işleyenlerin iktidarı elinde bulunduranlar tarafından himaye edildiği intibamı uyardırmaktadır.» Devamla, «... Siyasi sorumluluk taşıyan kişiler hakkında her hangi bir muamele yapılabilmesi için her şeyden önce hırsız, polis tefrikasında ileri sürülen iddiaların hiçbir tesir altında kalmaksızın tahkik edilmesi ve böylece suçluların kim veya kimler olduğunun ortaya çıkarılmasına bağlıdır. Bu itibarla, hakikatlerin meydana çıkarılması, varsa suç ve suçluların tesbiti ve haklarında gerekli muamelelerin yapılabilmesi gayesiyle...» diyoruz ve 88 nci maddeye göre muayyen bir konuyu tesbit ederek, önergemize son veriyoruz.

Şimdi, bâzı arkadaşlarımız diyorlar ki, teftiş mekanizması vardır. Bir arkadaşımız da ifade ettiler. Sanki, biz, yok demişiz. Efendim mülkiye müfettişleri olduğunu, polis müfettişleri olduğunu herkes bilir. Hiyerarşik murakabenin yapıldığını da herkes bilir. Ama, bu murakabeyi yapacak olan âmir, bu murakabeyi yapacak olan polis veya mülkiye müfettişi, her halde Bakanla alâkası olan bir şeyi Bakan adına tahkiki yaptığı için Bakan hakkında da mı tahkikat yapacak? Olur mu böyle şey? Normal Devlet mekanizması içinde bunun tahkiki mümkün olamaz. Ne diyoruz? İddia ediyor, bu rapor salâhiyetli kimseler tarafından ele alınmış, hasıraltı edilmiş. Bakana verilmiş, İçişleri Bakanı tevessül etmemiştir. İsimlerini zikrediyor içinde, okumadım zamanınızı almamak için. Yazıda ve raporda diyor ki,

zamanın İçişleri Bakanı falan, zamanın İçişleri Bakanı filân. Daha ileriye gidiyor. Ben tarafsız bir arkadaşınızım, bunları açık, açık söylerim. Daha geriye gidiyor, şimdikileri de diyor, falanı eski Bakan himaye ediyor, yazıda söylüyor, ben söylemiyorum, raporda söylüyor. Benim böyle bir iddiam yoktur. Rapor şu veya bu şekilde efkârı umumiyeye intikal ettirilmiş. Diyor ki, polisin bâzı şefleri... Kim? Saymış ismini beyefendiler. Van'daki polis memuru ile bilmem Silifke'deki polis memuru ile alâkası yok. İstanbul'da diyor falan, Ankara'da falan. İsimlerini bir, bir koymuş. On taneyi geçmiyor bu isimler. Bunları zan altında bulunduruyor.

Ne olacak? Gereğini bünyesi içerisinde de yapmamış. Binaenaleyh, bakanlarla da ilgisi var mı, yok mu? Çok rica ederim, Büyük Meclis her şeyden önce buru tesbit etmeye mecburdur. Nasıl tesbit edecek bunu? Mülkiye müfettişleri size rapor verir de bunların bakanlarla alâkası mı var diyebilecek? Olur mu böyle şey. Diyorum ki, eğer bu iddialar doğru ise suçlu ortaya çıkacaktır. O suçlu, kimdir? Emniyet mensubu bir memur veya âmiri ise ya Memuru Muhakemat Kanununa tabidir, o kanaldan gider; yok 1609 sayılı Kanuna tabi ise o kanaldan gider; yok teşkilâtın kademesindeki memur ise Polis Divanı veya bilmem ne tarafından ayrıca muamele görür. O ayrı şey. Bizim onunla bir ilgimiz yok. Ama onların işledikleri suç sabit olur da siyasi iktidarı muhafaza edenlerden biri ile ilgisi tesbit edilirse, bizim Meclisin görevi o zaman başlayacak. Diyacaksınız ki evet, bir Meclis araştırması yapılmıştır. Falanla ilgisi olduğu sabit olmuştur; gel bakalım sizin de burada cezai sorumluluğunuz vardır, diyeceğiz. Uluorta buru nasıl diyebilirdim? Diyemezdim. Diyorum ki, itham ediyor. Bâzı polis şefleriyle iktidar sorumluları sanki olarak huzurlarınıza çıkacaktır.

Arkadaşlarımı, vazife görmüş arkadaşlarımı tenzih ederim. Tanıyorum hepsini, yakından tanıyorum. Sizin gönlünüz razı olur mu, beyefendi böyle bir yazının yazılmış olmasına? Ne diyecek arkadaşlar? Şimdi çıkıp diycekler ki, biz vazifemizi yaptık, tahkik ettik, mülkiye müfettişi gönderdik, polis müfettişi gönderdik, oradaki âmiri vasıtasıyla bunu tahkik ettirdik diyecekler. Bir suç bulamadık onun için de bun-

ları böyle bıraktık. Ama, efkârı umumiyeeye arz edilmiş bir husus, diyor ki, ilgisi vardır diyor, var mıdır, yok mudur? Bu nasıl anlaşılacaktır. Eğer, bunun nasıl anlaşılacağı'nın formülünü bulursanız, bizim takrirden istihdaf ettiğimiz kasıt da bu idi. Şu veya bu memur bunu yapmış mı yapmamış mı? Umumi efkâra diyor ki, bununla şunların ilgisi vardır. Kim bu, zamanın İçişleri Bakanı öyle diyor sanık olarak huzurunuzda çıkarılacaktır diyor. Kim çıkaracaktır? Her halde bir gazete muhabiri çıkarmaz, bir Bakanı sanık olarak Meclis huzuruna umumi efkârın huzuruna çıkarmaz. Bir polis müfettişi rapor verir de bir Bakanı sanık olarak şeye mi çıkarır? Hayır. Bir mülkiye müfettişinin raporu da çıkaramaz. Kim çıkarır? Kendi bünyesi içerisinde bir organ çıkarır. Benim kanaatime göre, yanlış olabilirim, bir araştırma yapılmak suretiyle, sekiz on tane itham edilen polis şefi veya memuru - raporda var isimleri - Türk polisini tenzih ederim. Bizim raporda da var, hattâ yazıda da var. Bakınız ne demişiz biz? «Yazılmakta ve bu işlerle alâkası olmayan emniyet mensupları tenzih edilmektedir.» Ne d'yecektir başka? Kim?... Sekiz on tane adam.... Kimin'e ilgisi var? Zamanın Bakanlarıyla ilgisi var. Var mı, yok mu? Eğer, bunu tesbit edecek organı, usulü arkadaşlarımız ortaya koyarlarsa, bendeniz buna derhal katılırım.

Ben demiyorum ki, polisin hepsi şöyledir. Kim söyleyebilir bunu, insanın çıldırması lâzım ki, heyeti umumiyesini nazarı itibara alsın. Efendim, Türk polisini tenzih ederiz. Bunlar siyasi nutuklardır. Geçer akçe olmaktan çıkmıştır. Var mı yok mu? Varsa yakalarsınız herkesi derecesine göre ifade ettiğim gibi, derecesine göre Polis Divanı ceza verecekse oraya; Memurin Muhakemat Kanununa tabi ise oraya; 1609'a tabi ise oraya; ama Bakanla ilgisi tesbit edilirse o zaman ne olacak? İşte o zaman bizim vazifemiz başlayacak. Ben arkadaşlarımızın böyle bir şey yapmadığına kaani olan bir insanım. Ama, bu matbuatta çıkmıştır; bu milletin diline destan olmuştur. Bulun çaresini, o zaman bizim de söyleyecek bir şeyimiz yoktur. Yaptı demiyor, o kadar ileri gidiyorum ki, arkadaşlarımızın bazıları diyor ki, biz diyor, eski vekillerle mi karşılaşmayı temin için? Hayır, hayır hayır. Yazıda öyle şeyler var ki, bizim kanaatimize mensup vekillerin de isimleri geçmekte.

Hâlâ diyor falanca ile falanca bunu himaye ediyor. Doğru mu, yanlış mı? Bunu bulursanız siyasi edebiyat yapıp da Türk polisi şöyledir, böyledir dememize lüzum yoktur. Bu Türk Milleti doğru ise, o doğru olduğu nisbette polisi de doğrudur, tapucusu da doğrudur, mebusu da doğrudur. Benim mâruzatım bu. Elbette, Yüksek Heyetiniz en doğru en isabetli kararı verecektir.

ŞEVKET ASBUZOĞLU (Eskişehir) — Başkanım grup adına kısa bir maruzatta bulunacağım.

BAŞKAN — Hayır efendim, şimdi yeterlik önergesi vardır. affınızı rica edeceğim. Yeterlik önergesini bir bakımdan şimdi oya koyamayacağım, leh ve aleyhte birçok arkadaşlar konuşular. Fakat, hakkında bir arkadaşımız konuştu. Hakkında sırada olan arkadaşımız Orhan Öztrak'tır. Onu da konuşturacağım. Hükümet konuşmak isterse Hükümeti de konuşturacağım. Ondan sonra sıradan bir arkadaşımız ki, sırada Ahmet Bey vardır. O da konuştuktan sonra önergeyi oya koyacağım. Buyurun Sayın Öztrak.

ORHAN ÖZTRAK (Tekirdağ) — Çok değerli arkadaşlarım. Sayın Kılıçoğlu arkadaşımız Anayasanın 88 nci maddesine dayanmak suretiyle. İstanbul polis teşkilâtı hakkında bir araştırma talebeder. Araştırma talebi araştırma konusu şudur. Kumarcanelerden, umumhanelerden, afyon kaçakçılarında polisin haraç aldığı, bunlarla ortak olduğu bu teşebbüsü geliştirdiği yolundadır.

Muslihittin Gürer arkadaşım da bu önergeyi desteklerken, polis vazife gördükten şaibelilerden şahıbesizlerin ayrılması lâzımdır, diye bu konuya iltihak eder. Tahmin ediyorum ki, bazı izahatta bulunduktan sonra, meseleye bir çözümlü yolu bulunması daha kolay olacaktır.

Arkadaşım mesleklerini ve sarıh olarak adreslerini tesbit ettiği için ben, adı geçen kimselerin isimlerini söylemekten çekinmiyeceğim. Çünkü, ayan, beyan olmayan hiçbir mesele kalmamıştır. Ben, Dahiliye Vekâletine geldiğim zaman, emniyet müfettişlerinden Kemal Özsoy bana gelerek, 6 . 9 . 1963 ve 12 . 9 . 1963 gününde Emniyet Genel Müdürlüğüne İstanbul'daki yolsuzluklar hakkında bir rapor hazırladığını ve bu raporun bu makamca kaale

alınmadığını ifade ettiler. Bunun üzerine, ben, İstanbul Valisini bu konuyu tahkike memur ettim. İstanbul Valisi, bu konu hakkında, bana 10 . 3 . 1964 günü özel kalem 11/54 numaralı şu cevabı verdi. «Bu raporun müstenidatı asılsızdır. Bu raporda zikredilen isimleri geçen insanlar idarenin en temiz, en kabiliyetli insanlarıdır, yolunda, cevap idi. Rapor ve itham konuları çok ağır şeyleri ihtiva ettiği için, ben, bununla yetinmiyerek 31 . 3 . 1964 tarihinde konunun bir mülkiye teftiş kurulu tarafından tahkik ve tetkik edilmesini talimat olarak teftiş heyetine verdim. teftiş kurulu, eski vâlilerden Asım Büyüklü'nün Başkanlığında bu konuları incelemek üzere vazifelendi. Bu konu üzerinde yapılan tahkikat sırasında ayrıca ikinci bir emir daha verdim. İstanbul'da mülkiye müfettişlerine intikâl eden, her türlü ihbarlar muhakkak ki, ciddi bir tetkikten geçirilecek ve bir tahkikat sonucuna, bir rapora bağlanacaktır, dedim. Fezleke lâzımgeliyorsa fezleke; fezleke lâzımgelmiyorsa raporla meselenin tesbiti gerektiğini, söyledim. Kemal Özsoy'un konuları üzerinde bu teftiş heyeti vazifeye başladı. Bu konulardan üç tanesi bugüne kadar neticelenmiş bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi, Beyoğlu'daki umumhanelerden haraç alınması meselesi ve Beyoğlu'daki nakledilen umumi evlerin yerlerinde kalması için birtakım rüşvetlerin verildiği ve bu rüşvetlerin de emniyet makamları tarafından alındığı yolundaki iddia rapora bağlanmış bulunmaktadır. Bunda asla polisin ilgisi olmadığını ve sonradan adliyeye intikal eden bir dâva dolayısıyla bunun emniyeti suiistimal suçu ile ilgililerin arada topladıkları paranın iyi yolda kullanılmak suretiyle mahkemeye intikal ettiği anlaşılmıştır. Raporun tarihi 22 . 9 . 1964, 74/63 dür.

İkinci madde; Florya evlerinin suiistimal yoluyla birtakım nüfuzlu kimselere, gazetecilere verilmesi meselesi konusu üzerinde oldu. Bu konuyu da ciddi şekilde tetkik ettiler. Bu konu üzerindeki raporda da böyle bir şeyin vâridolmadığı meydana çıktı.

Diğer arkadaşın ifadelerinde geçtiği gibi, birtakım karakolların ve memurların keyfi şekilde nakledildikleri yolunda hattâ bir Vekilin emriyle, benden evvelki vekil arkadaşlar-

dan birinin emriyle Dragosdaki karakolun tümünün değiştirilmesi yolundaki konuda rapora bağlandı. Tamamen vazife suçu sebebiyle bu değişikliğin yapıldığı ortaya çıktı, dosyalar şimdiki Dâhiliye Vekilinin elindedir. Tahkikatların bu seyri istikâmetinde, hâlâ bu teftiş heyeti vazifesine devam etmektedir.

Arkadaşımız baz morfin meselesi üzerinde durdular. Bana Bütçe Komisyonunda Şadi Binay arkadaşımızın sorduğu bir suali bir parça tahmin ediyorum ki, zabıtlarda yanlış çıkmış olacak, bir yanlış ifadeyle..

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Giresun)

— Ben de orada idim, aynen aldım.

ORHAN ÖZTRAK (Devamla) — Size arz edeyim. Ben baz morfin hakkındaki konuşmaları aynen tekrar ediyorum. Türkiye, Amerika'ya baz morfin nümunesi göndermez. Yalnız Türkiye'nin bağlı bulunduğu bir Dünya Teşkilâtı vardır ki, Bürüksel'de, o kendi salâhiyetleri içerisinde bulunan her türlü tetkikati yaptırabilir. Buna bizim diyeceğimiz bir şey yoktur. Bu bir beynelmilel anlaşmadır. Türkiye de buna bağlı. Bu, bugüne kadar böyle olmuştur, bundan sonra da bu mukavele içerisinde kaldığımız müddetçe yine böyle devam edecektir. Bu, burada bulunan adamın birtakım entrikalar yaptığı yolunda birtakım şeyler söylendi. Bunları da tetkik ettirdik, arkadaşlarımız. Hattâ en sonunda bana dedi ki, şimdi filân yerde yemek yiyorlar, gidebilir misiniz. Bütün gazetecilerle ve teftiş heyeti ile beraber gideceğim; yalnız aksi sabit olmazsa o zaman ne diyeceksiniz? Dedim. Öyle ise bir tetkik edeyim dedi ve gitti. Bugün kedisine yanan zat vaktiyle bana kendisinden çok daha yakın görünerek, hattâ siyasi fikirlerime de ortak görünmek suretiyle yaklaşmış ve birtakım neticeler istihsal etmek istemiştir.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Giresun)

— Hiç alâkası yok, kendisini bir defa gördüm.

ORHAN ÖZTRAK (Devamla) — Van Emniyet Müdürünün vali olması meselesi diye bir keyfiyet yoktur. Bahis konusu olan Van Emniyet Müdürü halen Emniyet Müdürüdür. Köseroisoğlu arkadaşım bana yirmi sene evvel geçmiş olan bir vakayı anlattı ve müteyakkız olma-

mı söyledi. Ben de teyakkuzlarından istifade ettim.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Giresun)

—Bendeniz zabıtlardan aynen okudum.

ORHAN ÜZTRAK (Devamla) — Bâzan zabıtlar da tıpkı arkadaşım orada konuştuğu gibi, bâzı meseleleri tamamen ihtiva etmiyor, arkadaşım.

Kör ve Dilsizler Cemiyeti Başkanının şerhinden aslâ bugüne kadar Dâhiliye Vekâletim zamanında benim haberim olmadı. Belki benden sonra gelen arkadaşım haberi olur; o da lâzımgelen cevabı verir.

Kemâl Özsoy'un meslekten ihracı meselesine gelince: Kemâl Özsoy'un meslekten ihracı konusu, kendisi polis müfettişidir. Kendisine vazife verilmiştir, âmiri tarafından verilen vazifeye gitmediği için vazifeden alınmıştır, arkadaşlar. Kemâl Özsoy bundan dolayı da idari mahkemeye müracaat etmiş bulunmaktadır.

Muhterem arkadaşlarım, benim zamanında ve benden evvelki bakanlar zamanında hangi konu suiistimale dair ise, hangi yerde suiistimal ve hata şemmesi varsa, onun üzerine yürümüştür. Bu Yüksek Meclisin vazife verdiği bütün icra elemanları bunu yapmakla görevlidir. Bunları bu şekilde yürüttük. Hataları açığa çıkmıştır, birçok yerlerde hakkında suiistimalden dolayı bugüne kadar 50 ye yakın insan mahkemelere tevdi edilmiştir. Bunları da takibedersek, idarenin kendi araştırma, kendi tahkik yollarında vazifesine sahip çıktığını görmek mümkün olur. Tetkik dosyaları her zaman her heyetin de ciddiyetle tetkik edebileceği bir vaziyettedir. Açık rejimin en büyük vasfı açık dosya olabilmesidir. Dosyalar da açıktır. Kaldığı, bugün çok değerli arkadaşlarımızın ekseriyetle hâkim bulunduğu bir kabinenin tetkikine, icranın yürütümüne bu dosyalar da âmadedir.

Muhterem arkadaşlarım; mülkiye müfettişleri bahis konusu olan konuların bir kısmını bitirmiş, bir kısmının tahkikatını devam ettiriyor. Bu meseleler hali tahkiktedir. Mülkiye müfettişi tahkikatlarında idari sorgu hâkimi mevkiindedir. Yeminli adam dinler, yeminli şahitler dinler. Bu ise idari mahkemenin ilk safhasıdır. Bilmem, bu sırada, bu konuların burada konuşulması, ada-

lete intikal etmiş, idari kazaya intikal etmiş bir konunun tesir altında bırakılması mânasına gelip gelmeyeceğini yüksek takdirlerinize arz ederim. Arkadaşım, endişe etmesinler. Bu hâdiselerin çoğu; arkadaşım işe başlıyalı daha 1,5 ay oldu; çoğu ondan evvelki vekiller hakkındadır. Binaenaleyh; ortak fezleke düzenliyen mülkiye müfettişleri, yalnız kendi vicdanının sesini dinliyecek ve bu memlekette anlaşılacaktaki olan yüksek Devlet ricaline has vicdanının sesini her yerde söyleyebilecek haldedir. Kaldı ki, biz de orada olsak bize karşı da bu lâflar söylenecektir; söylenmiştir. İdare bu memlekette ananesi olan, haysiyeti olan ve haysiyetini şimdiye kadar unumi bir hâdise ile iptal etmemiş olan bir konudur. Onun için bu konuları ele aldığımız zaman, daha hesaplı, daha ciddi şekilde bir tetkik olarak ortaya getirmek mümkündür. Arkadaşımızın siyasi bir araştırmaya, siyasi bir mesuliyete varan bütün deliller, şimdi işi yürütmekte olan mülkiye müfettişlerinin elindedir. Bunlar meydana çıktığı zaman, bu konu buraya gelir. Millet hayatında önemli bir yeri olan polis müessesesini, lütfedelim şöyle bir ağız pesengi haline getirmiyelim, arkadaşlar. Şekli fazilet uğruna, şekli fazilet zekâtını polis müessesesinde vermiyelim.

Değerli arkadaşlarım, demin de arz ettiğim gibi, bu konu çok dirayetli mülkiye müfettişleri elindedir. Bahis mevzuu olan polis müessesesinin en başında bulunan Ahmet Demir Beyin dahi bu müessese ile, bu müesseseye en ufak bir tesiri olamaz. Hiyerarşi de tamamen ayrılmış mesuliyetler içerisinde. Bu bakımdan, arkadaşımızın istediği bütün malzeme mülkiye müfettişlerinin tahkikatı içinde yer almaktadır. İnşallah mülkiye müfettişleri vazifelerini bitirirler. Ondan sonra da Meclisin kâfi görmediği konularda haklı olan tetkikatı, araştırmayı, tahkikatı yapar. Yalnız, birtakım meseleleri çok hassas olan konularda bâzı hassasiyetlerle lüzumsuz yere tahrik etmemek Yüksek Meclisinizin dirayetli ve basiretli vazifelerinden biri olduğuna kaaniim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın İçişleri Bakanı.

İÇİŞLERİ BAKANI İSMAİL HAKKI AKDOĞAN (Yozgat) — Çok muhterem arkadaşlar; Etem Kılıçoğlu arkadaşımızın Yüksek Riyasete vermiş olduğu tahrir üzerine açılmış bulunan bu

müzakerede, Hükümet adına İçişleri Bakanı olarak söz almak niyet ve gayretinde değilim. Ancak konuşmaları da yakinen takibetmenin, mesuliyet sahibi olan bir kimse olarak üzerime farz olduğu kanaatiyle, takibediyordum.

Burada konuşan arkadaşlarım Bakanın konuşması zaruretine işaret etmeleri ve kendilerine bilgi verilmediği için, karanlıkta bırakıldıklarını iddia etmeleri üzerine, bu noktalar üzerinde biraz fazlaca durmak suretiyle, çok kısa olarak görüşlerimizi Yüksek Heyetinize arz edeceğiz.

Hepinizin malûmu olduğu üzere, bu hâdise, şikâyet üzerine, basında yer alan birçok haberler üzerine, mülkiye müfettişlerine intikal etmiştir, halen tahkikat devam etmektedir. Bendeniz bakanlık makamında vazife aldığım günden bu yana, bana mülkiye müfettişleri tarafından veya polis müfettişleri tarafından her hangi bir rapor tevdi edilmemiştir.

Hâdise, basında yer aldığı zaman, mülkiye müfettişlerinden durumu sordum. Tahkikatın devam etmekte olduğunu bildirdiler. Şikâyet konusu yapıldı. Ayrıca evrakın bir mercide tetkik edilmesini istediler. Sırf dosya üzerinde meslekten çıkarılan arkadaşın şahsi durumu üzerinde Tetkik Kuruluna bir rapor hazırladılar. Tetkik Kuruluna vermiş olduğu rapora göre bu arkadaşın meslekten çıkarılmış bulunduğu, verilen kararın kazai mahiyette olup Şûrayı Devlete intikal eden bu hâdisenin sonuna intizar etmek lâzımgeldiği kanaatini mübeyyin bir rapor verildi. Bu rapor da zannederim şu anlarda kendisine tebliğ edilmek üzere dir .

Muhterem arkadaşlar; değerli basınımızın bu nokta üzerinde hassasiyetle durması üzerine, bendenizin, mülkiye başmüfettişleri ile doğrudan doğruya temasa geçmem veya bunların seyir ve safahatini takibetmem mümkün değil idi. Çünkü biraz evvel değerli selefim de burada arz etmiş durumdalar, sorgu hâkimi sıfatını taşıyan bir kimsenin tahkikatına müdahale etmek bir bakan için mümkün değildir. Aneak, başmüfettişe bu tahkikatın biran evvel bitirilmesini gerekli gayretin gösterilmesini emrettim.

Muhterem arkadaşlar, Anayasamızın 88 nci maddesinin verdiği yetkiye göre, bir milletvekili arkadaşımızın muayyen konularda araştırma istemesi elbette hakkıdır. Yüksek Meclisiniz bu tale-

bi uygun gördüğü takdirde bu araştırma yapılacaktır.

Biz, Bakanlık olarak tahkikatın devam ettiğini Yüksek Heyetinize arz etmekle beraber, Yüksek Meclisinizin teşri kuvveti harekete geçirme babında yapılan bir teklifi kabul ederek bir inceleme heyetinin kurulması fikrine karşı da değiliz. Hükümet olarak kanaatimiz odur ki, her türlü kanuni yolların kullanılmasında fayda vardır. Yüksek Meclisinizce böyle bir karar verildiği takdirde elbette bunların faydalı neticeleri husule gelecektir.

Muhterem arkadaşlarım, yalnız şu hususu bilhassa belirtmek isterim:

Burada konuşan arkadaşlarımızdan bazıları Bakanlığa muayyen bir mehlin verilmesini, bu mehlin hitamında icabederse konunun bir sual takriri ile veva gensoru olarak Yüksek Meclisin huzuruna getirilebileceğini ifade ettiler. Muhterem arkadaşlar, bu konu iki yıla yakın bir zamanda ele alınmış, hâlâ devam ediyor. Bugün bu Bakanlıkta vazife almış bir arkadaşınız olarak, çok kısa bir zaman içinde bunun bitirilmesinin mümkün olup olmayacağı volunda dahi tam bir kesin kanaate varmış değiliz. Kaldı ki, biraz evvel konuşan değerli arkadaşımız, Bakanlığı zamanında bunun üzerinde göstermiş olduğu hassasiyeti burada belirttiler. Yalnız, şayet Yüksek Meclisiniz muayyen bir mehilden sonra bir gensoru ile veva bir soru ile Yüksek Meclisin huzuruna geleceksen, gelmek arzusunda ise ki, bunun sayın C. H. P. Grubu adına konuşan iki arkadaşımız da söylediler, bu iki aylık bir zamanın uzatılmasında bilhassa hiç fayda olmadığı kanatindeyiz. Şu anda el konulmasında daha isabetli hareket edileceği kanaatine varmaktayım. Bu bakımdan sayın arkadaşlardan hassaten istirham ediyorum, madem ki, iki ay veya bir ay sonra soru veva gensoru olarak Yüksek Meclisin huzuruna getirilmesi mümkündür diye düşünülüyor, bugünden bir arkadaş meseleyi getirmiş, derhal ele alınsın, tesbit edilsin, her birimizin mesuliyetleri varsa ortaya çıksın, bu mesuliyetlerimizin hesabını vermekle biz de şeref duyalım.

Muhterem arkadaşlar, yine bir arkadaşımız, bilgi vermediğimiz için malûmattar olmadan konuşmak zaruretiyle karşı karşıya kaldığını belirttiler; arkasından da, bu meseleye ait Sayın Kılıçoğlu'na verilen raporun iki yıl evvel kendi el-

lerinde olduğunu, bu hususta Bakanlardan da, İstanbul'daki vazifelilerden de bilgi edindiklerini söylediklerine göre, bilgi almadan konuşma durumunda değiller. Meseleyi bir milletvekili olarak hassasiyetle takibetmişler ve gereken bilgiyle mücehhez bulunuyorlar.

O bakımdan, sözlerime son verirken, vazifelerini şerefle yapmış ve yapmakta bulunan değerli emniyet mensuplarının vazifeleri hakkında takdirkâr görüşlerini arz eden arkadaşlarım, o câmia adına hürmet ve saygılarımı sunarım.

Ayrıca büyük bir itham altında kalan İstanbul Polis Teşkilâtının sadece İstanbul'da bulunan ve zan altında olan arkadaşlarımız değil, 16 bini, hattâ efradı aileleriyle birlikte düşünülecek olursa, 50 - 60 bin kişiyi bir azap altında bırakmış olduğunu da ifade etmek isterim. Biz, mesul kimseler olarak, bu kimselerin bir an evvel adalet önüne veya Meclis huzuruna vazifesi dolayısıyla çıkarılmasını, şayet suçları varsa bunların bir an evvel cezalarını çekmelerini, suçları yoksa şerefli Devlet memuru olarak alını açık gezmelerini istiyoruz. Bu bakımdan, Yüksek Meclisin vereceği her türlü kararı samimiyetle kabul edip emirlerine âmadeyiz. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Bakandan sonra sıra aleyhte konuşacak arkadaşımız Ahmet Şener'de. Buyurun Şener. Ondan sonra yeterlik önergesini okutacağım.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; konu bir memur işi, emniyet mensuplarına aidolan bir konudur. Önerge sahibi arkadaşımız aynı zamanda bu câmianın bir elemanı olarak, bir mütehassısı olarak telâki edilecektir. Ancak, muhterem arkadaşlar, burada vaz'edilen bir prensip vardır. Hükümeti temsil eden İçişleri Bakanı arkadaşımız, bu hususta daha birinci safhasında evvelâ mütereddit davranmıştır. Demek ister ki, 1,5 aylık bir vazife sırasında ben bu işlere nüfuz edemedim. (A. P. sıralarımdan, öyle değil, sesleri.) Sizi ilgilendirmez, Meclis burada, Riyaset burada. Sayın önerge sahibi, sabahtan beri sizleri dinledik. Eğer, haksızca konuşma varsa, Meclisin onuruna dokunacak bir konuşma yapılacaksa, Riyaset vazifelerini yapar, milletvekilini ikaz ederdi.

Muhterem arkadaşlarım, yapılacak olan araştırma konusudur. Araştırma Komisyonuna Büyük Millet Meclisinden seçilecek olan muhterem üyeler nereye gidecekler? Umumhaneye, meyhane-

ye, kumarhaneye, randevu evine... Ne yapacağız? Burada vazifesini suiistimal etmiş olan polis memuru varsa, onun şahidini dinliyeceğiz, onun hakkında zabıt tutacağız. Ondan sonra ne yapacağız?

Muhterem arkadaşlarım, polis memurları bu memleketin şerefli bir vazifesini yapmaktadır. Bunlara biz deriz ki, kumarhaneye gidip tetkik edeceksiniz, murakabe edeceksiniz, kontrol edeceksiniz; gideceksiniz siz bir içki masasında oturacaksınız, içki içenleri, sarhoşunu, kötü konuşanları tetkik edeceksiniz, zabıt yapacaksınız ve bundan icra organına haber vereceksiniz. Düşünün bir polis memuruna bu kadar çetin bir vazife verdikten sonra, orada verecek olduğu raporun neticesinde polis memuru rüşvet almıştır. Polis memuru kendi parasıyla o masanın ahvalini tetkik etmek için, eğer, bir vazifeyi yapmaya gayret ederken kendi parası ile yemek yemiş ise rüşvet aldı denecektir. Böyle şey olmaz, yapan polis memurlarının bu hareketini dinleyen aynı seviyedeki insanları dinliyeceğiz.

Muhterem arkadaşlar; biz, Büyük Millet Meclisi olarak, memurun, bütün vatandaşların hak ve hukukunu, hürriyetini, vazifelerini teşriî organ olarak, bilhassa icra organına vermiş olduğumuz vazifeler ve müesseseleri vardır. Onların müfettişleri vardır, onların polis müfettişleri vardır. Vazifeye taallük eden hususlarda onlar gider o tetkikatı yaparlar. Sayın Bakan söylemiştir, ben, diyor, «Tetkikata karışmadım, yalnız başmüfettişi çağırdım, acele yapılmasını istedim.» Demek ki, verilmiş olan bir vazife vardır. Şimdi, biz bu önergeyi burada görüşmekle, aynı zamanda teftiş yapan müfettişler hakkında da baskı yapmış oluyoruz. Böyle bir şey olması gerekir. Biz burada icra organı olan İçişleri Bakanı gereken ilgiyi göstermiş. Gerek evvelce gösterilmiş, gerekse şimdiki Bakan da göstermiş.

O halde ne yapacağız; biz burada? Yeni bir komisyon kuracağız ve bu araştırmayı yapacağız. Aslında bu, Anayasanın 88 nci maddesine göre, bir bilgi edinmek içindir. Mebuslarımızın işleri bitmiştir sanki; bütün gündemleri dolu, Sabahtan beri en mühim Bütçe Kanununa ek olan kanun beklemekte, biz burada İstanbul'daki bulunan polislerin yapmış olduğu vazifeyi Bakanlığa bıraktık, Bakanlık vazifelerini yapsın. Eğer Bakanlık vazifelerini yapamıyorsa, Meclis

olarak gensoru açarım, genel görüşme yaparım, bu hususta kendisine icabeden suali sorarım. Onu murakabe ederim. Yoksa, aksi takdirde burada, yarın tapucular için, öbür gün nüfus memurları için, daha öbür gün Bayındırlık Bakanlığında bulunan memurlar için yaparsak olur mu? Biz burada her gelecek olan bir mektuba, sanki gümrükten mal kaçırır gibi fevkalâde bir şey buldum diye bu Meclisi işgal etmeyi sureti mahsusada tasvibetmediğim bir hareket kabul etmekteyim.

Muhterem arkadaşlar; önerge sahibi olan arkadaşımız da bilhassa benim çok sevdiğim sınıf arkadaşımıdır. Bu gibi bir şeye tevessül etmesine ben hayret ettim. Hattâ memuriyeti sırasında, bu gibi hâdiselerde şikâyet edenleri, ben çok iyi biliyorum, haşlıyordu; sen nasıl şikâyet edersin, diyordu.

Şimdi arkadaşım Meclise getirmiş; diyor ki, Türkiye'deki polis memurlarını; A.P. Sözetüsü arkadaşım darılmasın, buraya çıktı üzerinde konuşacağım, dedi. Üzerinde konuşmanın bir mânası var, takdir edersiniz. Yani, ne lehindeyim, ne aleyhindeyim. Hem grup adına konuşacak, hem de diyecek ki, «Benim bir fikrim yok. Polis memurlarına bir nutuk çekti. Asla ve asla hepsini tenzih ederim. Öyle şey mi olur. Konya'daki bulunan bir polisin vazifesi ne ise, Adana'daki, Van'daki bir polisin vazifesi de odur. Aynı zamanda aynı vazifelerle meşguldürler. O halde, İstanbul'da bulunanı tahkike gidiyor, Van'dakini bundan tenzih ediyor. Eğer varsa, hepsi için var, yoksa hiçbirisi için yok. Böyle şey olmaz. Diyor ki «Bana ihbarat böyle yapılmıştır.» İhbaratı teyidedenler de Sağır ve Dilsiz Okulu Başkanının yapmış olduğu ihbaratın bir tanesini okuyor, burada arkadaşımız. Bütçedeki konuşmaları, bütçede İçişleri Bakanlığına para vermek için, verdiğimiz paranın sarfiyatını sorarken, yapmış olduğumuz konuşmaların zabıtlarını getirmiştir. Kendi önergesine mucip sebebolarak koyarak arkadaşımız burada zikretmiştir. Ve zabıtlar da belki daha tashih edilmiştir. Onları da yarı yarıya yanlış okuyarak ithamda bulunmaktadır.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Giresun)
— Hepsı doğru.

AHMET ŞENER (Devamla) — Sayın Kılıçoğlu, bu Meclis bu gibi takrirlerle itibar et-

miyecektir. Bu gibi takrirler zaman kaybettirmektedir. Mümkün olmıyan hususları buraya getirmeyin, lütfedin de bundan sonra iş görelim. iş.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Efendim yeterlik önergesi vardır, okutacağım.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Bakandan sorularım olacaktır.

BAŞKAN — Demin sorsaydınız olurdu, efendim.

Yeterlik önergesini okutuyorum.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — O halde, yeterlik önergesinin aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Yeterlik aleyhinde söz veririm Sayın Ertem.

Başkanlığa

Konu aydınlanmıştır, kifayetini arz ve teklif ederim.

Yozgat

Turgut Nizamoğlu

BAŞKAN — Önenenin aleyhinde Sayın Ertem.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Bakandan birkaç sorum olacaktı. Bu sorulara imkân verilmemesi meselenin aydınlığa kavuşmamasını doğuracaktır. Mesela aydınlanmamıştır. Çünkü, Sayın Bakan, kararsız olarak, kendisini Büyük Meclisin alacağı karara terk etmiştir. Elbette ki, Büyük Meclisin kararları, her hususta olduğu gibi, bu hususta da neticesini verecek ve icabını kayıtsız, şartsız yaptıracaktır. Ama ben, Sayın Bakandan şu hususları anlamak isterdim : Araştırma kim hakkında yapılacaktır? Bakan hakkında mı, Emniyet Teşkilâtı hakkında mı? Eğer, Emniyet Teşkilâtı hakkında bu araştırma yapılacak ise, kendisinin mülkiye müfettişleri teşkilâtı, bu tahkik ve tetkikleri yapmaya yeterli değil midir? Bunu anlamak istiyorum. Eğer, yeterli ise ve bu tahkikat da Emniyet Teşkilâtı hakkında olacaksa, burada varılacak karar hiçbir netice vermiyeceğine göre, netice tekrar mülkiye müfettişlerine intikal edeceğine göre, zaman kaybından başka bir işe yaramıyacaktır. Eğer, bu araştırma bakanlar hakkında yapılacaksa, o zaman Emniyet Teşkilâtının bu işe karıştırılmasında maksat yoktur. Sayın soru sahibi, araştırma yapılmasını istiyen

Sayın Kılıçoğlu; iki hususu, «Burada birtakım siyasi sebepler de vardır, daha yüksek merciler de bunları gizlemiştir» der. Eğer, bu sebeple bakanlar hakkında bir soruşturma yapılacaksa, araştırma yapılacaksa, o azman bunun araştırma tarzında olarak Meclisin işgal edilmesinde fayda ummam. Doğrudan doğruya, bu mesele soruşturma tarzına sokulmalıdır. Eğer, Emniyet Teşkilâtının suiistimallerini himaye eden bakanlar varsa, haklarında araştırma değil, soruşturma açalım.

BAŞKAN — Sayın Ertem, yeterlik önergesinin aleyhinde lütfen.

İLHAMİ ERTEM (Devamla) — Bu meseleler aydınlığa çıkmamıştır. Bakan bu hususları kâfi derecede açılmasını istemekte veya istememekle bu hususları belirtmemiştir. Bu bakımdan görüşmelerin yeterliğe erişmediği kanaatindeyim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Yeterlik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler.. Yeterlik önergesi kabul edilmiştir.

Burhan Apaydın arkadaşımızın bir önerge-leri var. Meclis araştırması açılmasına dair önergenin reddine karar verilmesini saygıyla istiyor. Fakat, maalesef bu önerge-lerini oylıyamıyacağım. Çünkü, müzakeresini yaptığımız önergeyi oylamak durumundayız. Bu kabul edilirse edilir, edilmezse zaten reddedilmiş olur.

Efendim, Meclis araştırması açılmasına dair Etem Kılıçoğlu arkadaşımızın önergesi üzerinde konuşmalar bitmiştir. Araştırmanın yapılması veya yapılmaması hakkında oylarınızı izhar buyuracaksınız.

Meclis araştırması yapılması hakkındaki Etem Kılıçoğlu arkadaşımızın önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Bir yanlışlığa meydan verilmemesi için ellerinizi biraz daha yukarı kaldırmanızı rica edeceğim arkadaşlar. Kabul etmeyenler... Sayma kolaylığının temini bakımından lütfen ellerinizi biraz daha yukarı kaldırınız efendim.

(40) a karşı (46) oyla önerge kabul edilmiştir.

Şimdi, kaç üyeden kurulacağına karar vereyim. Nasıl tensibedersiniz? Beş kişi mi olsun, 10 kişi mi? (Beş, beş, sesleri)

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Aded meselesi üzerinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Aded üzerinde buyurun Sayın Kırcı. Aded üzerinde bir şey teklif edecek Sayın Kırcı.

(C.H.P. sıralarından gürültüler; «oylamaya itirazımız var, netice 40 a karşı 46 değil, 40 a karşı 42 dir, kâtibin bir tanesi yoktur» sesleri)

Oylama bitti, neticeyi tebliğ ettik, efendim kaç kişi seçeceğimize dair Sayın Kırcı'ya söz verdim.

AHMET ÜSTÜN (Ankara) — Efendim, biz oylamanın neticesine itiraz ediyoruz. Niçin bir cevap vermiyorsunuz?

BAŞKAN — Oylamayı tebliğ ettim. Rica ederim beyefendi, oturun.

SAFFET EMİNAĞAOĞLU (Artvin) — Ne biçim iştir. Divanda ikinci kâtip arkadaşımız yok, oylamaya itiraz ediyoruz, siz aldırış etmiyorsunuz, Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, hayır olmaz. 46 ya 40 dedim tebliğ ettim, saydırdım da arz ettim.

Buyurun Sayın Kırcı. (Gürültüler) Oturunuz efendim.

AHMET ÜSTÜN (Ankara) — İctüzük hükümlerine göre 5 arkadaş oylamanın neticesine itiraz ediyoruz. Buna müspet veya menfi bir cevap verin. İtirazımızı ret mi ediyorsunuz, bunu söyleyin.

BAŞKAN — Sayın Üstün oturun, yoksa size ihtar vereceğim. (Gürültüler)

Buyurun Sayın Kırcı konuşunuz, konuşunuz Sayın Kırcı. (Gürültüler)

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Özür dileirim efendim.

(İtiraz ediyoruz, sesleri)

BAŞKAN — Arkadaşlar oturunuz. Oturunuz, itirazınız vârit değil, tebliğ ettim.

AHMET ÜSTÜN (Ankara) — Tüzük sarıh, esbabı mucibe söyle. (Gürültüler)

BAŞKAN — Efendim el kaldırılarak olandı; saydık 40 a karşı 46 ile kabul edildi.

AHMET ÜSTÜN (Ankara) — Divan eksik. **SAFFET EMİNAĞAOĞLU** (Artvin) — İki taraflı sayılmadı.

BAŞKAN — Buyurun Kırcı. (Ortadan gürültüler, sıralara vurmalar)

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar...

BAŞKAN — Ahmet Bey size susmadığımız için...

SAFFET EMİNAĞAOĞLU (Artvin) — Konuşma Coşkunu.

BAŞKAN — Oturun efendim. (Ortadan gü-rültüler) Sayırdı efendim.

SAFFET EMİNAĞAOĞLU (Artvin) — İtiraz ediyoruz, Beyefendi. (Ortadan itiraz edi-yorum sesleri)

AHMET ÜSTÜN (Ankara) — Tekrar oyla-mak o kadar zor mu?

BAŞKAN — Beş kişi ayağa kalkıp itiraz ediyorsunuz.

(C. H. P. ön sıralarından «evet, evet, itiraz ediyoruz» sesleri) Neticeyi tebliğ ettim efendim, tebliğden önce olsaydı mümkün olurdu. (Aynı sıralardan : «tebliğden önce nasıl itiraz edelim» sesleri, gü-rültüler) Arkadaşlar oturunuz. Oturu-n da halledelim.

RÜŞTÜ ÖZAL (Konya) — Yoklamaya iti-raz ediyoruz, bu itirazımızı reddedin. Reddet-mekten korkuyorsunuz.

(Ortadan gü-rültüler)

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Bu gü-rültü arasında konuşma imkânı yok, iniyorum.

RUHİ SOYER (Niğde) — Yeniden tesbit etmekten neden korkuyorsunuz?

BAŞKAN — Oturun efendim.

(C. H. P. ön sıralarından şiddetli gü-rültüler, protesto ediyoruz, sesleri)

Arkadaşlar; beş kişilik bir heyet kurulma-sını reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. (Gürül-tüler)

Muhterem arkadaşlar tasnif neticesini oku-tuyorum.

ŞEVKET ASBUZOĞLU (Eskişehir) — Geç-miş reisleri aratıyorsun.

SAFFET EMİNAĞAOĞLU (Artvin) — Ağâh Erozan'ı geçtiniz...

(C. H. P. ön sıralarından şiddetli gü-rültüler; «Başkanlık Divanı lâyüsel değildir, yazık, çok yazık; Divan tam teşekkül etmemiştir; bu sayı-mın kıymeti yoktur» sesleri)

BAŞKAN — Arkadaşlar, ne kadar müddet-le bu Tahkikat Heyeti vazife görsün?.. («Bir ay» sesleri) Bir ay. Bir ayı oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edil-miştir.

Tahkikat için başka yerlere gitmek hakkını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasnif neticesini okuyun efendim.

Yüksek Başkanlığa

Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Türk Ano-nim Şirketindeki yolsuzluk iddialarını incele-mek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğin-ce kurulması kabul edilen Meclis Araştırma Ko-misyonu üye seçimine (218) üye katılmış ve neticede aşağıda isimleri yazılı üyeler hizaların-da gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye

Üye

İçel

Konya

Yahya Dermancı

Kemal Ataman

Üye

Antalya

Hasan Fehmi Boztepe

Nihat Berkkan

124

Sait Mutlu

73

Puat Ümit

17

Muteber olmuyan oy

3

Boş

1

(Orta sıralardan şiddetli gü-rültüler)

BAŞKAN — Şevket Bey size bir ihtar ver-dim.

ŞEVKET ASBUZOĞLU (Eskişehir) — Ne ihtar? Divan tam olarak teşekkül etmemiş-tir.

BAŞKAN — Aranılan nisap temin edileme-diği için gelecek birleşimde tekrarlanacaktır.

SAFFET EMİNAĞAOĞLU (Artvin) — Ta-rafsız kalmıyorsun Sayın Başkan (Ortadan gü-rültüler)

BAŞKAN — 1 Nisan 1965 Perşembe günü saat 15.00 de toplanılmak üzere Birleşimi kapa-tıyorum. (Gürültüler)

Kapanma saati : 18,45

MİLLET MECLİSİ

GÜNDEMİ

84. BİRLEŞİM

31 . 3 . 1965 Çarşamba

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Ereğli Demir ve Çelik fabrikaları Türk Anonim Şirketindeki yolsuzluk iddialarını incelemek üzere, Anayasanın 88 nci maddesi gereğince kurulması kabul edilen Meclis Araştırma Komisyonuna bir üye seçimi.

2. — Giresun Milletvekili İ. Etem Kılıçoğlu'nun, İstanbul Emniyet Teşkilâtında (kaçıçılık, hırsızlık, uyuşturucu madde, beyaz kadın ticareti ve bunlarla ilgili konularda) inceleme yapmak üzere, Anayasanın 88 nci maddesi gereğince, bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına dair önergesi. (10/19)

3. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Devlet Radyosunun TRT Kanunu hükümlerini ihlâl edici tarafsız radyo olmaktan çıkıcı partizan bir davranış içerisinde bulunduğu iddia ve isnatlarının gerçek olup olmadığı hususunu incelemek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına dair önergesi (10/20)

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

× 1. — 1965 malî yılı bütçeleri kanunlaşmaya kadar Devlet harcamalarına yetki veren 19 . 2 . 1965 günlü ve 544 sayılı Kanunda deği-

şiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkere-si ile Karma Bütçe Komisyonu raporu (M. Meclisi 1/822, C. Senatosu 1/454) (S. Sayısı : 923) [Dağıtma tarihi : 27 . 3 . 1965]

2. — Siyasi Partiler kanunu tasarısı ile Adana Milletvekili Kasım Gülek ve Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Siyasi partiler kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/560, 2/378, 2/591) (S. Sayısı : 527) [Dağıtma tarihi : 27 . 11 . 1963]

3. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünal ve iki arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Teşkilât kanunu teklifi ile Millet Meclisi İdare Amirlerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları Teşkilâtı hakkındaki 5509 sayılı Kanunu değiştiren 231 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesine dair kanun teklifi ve Anayasa Komisyonu mütalâası ile Plân Komisyonu ve Maliye Komisyonu raporları (2/13, 2/85) (S. Sayısı : 655 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 22 . 2 . 1965]

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER A - İKİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK İŞLER B - BİRİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK İŞLER